N° 99. 1853.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f [illegible] in het jaar; die van de Courant alleen f 25 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing buiten de zegelregten en briefporten.

WOENSDAG 27 APRIL.

NEDERLANDEN.

AAN DEN KONING!

Het heeft Uwe Majesteit behaagd gebruik te maken van het regt, bij de Grondwet aan den Koning toegekend, het meerendeel Harer Ministers op hun verzoek eervol te ontslaan, en een ander Kabinet te doen optreden.

Wij ontveinzen ons niet de moeijelijkheid van de taak, welke wij op ons hebben genomen; maar wij hebben ze aanvaard, bewust van de zuiverheid onzer bedoelingen en gesterkt door het vertrouwen, hetwelk Uwe Majesteit ons heeft gelieven te schenken.

Zoo wij ons hebben veroorloofd al dadelijk aan Uwe Majesteit het voorstel te rigten tot sluiting der zitting van de Staten-Generaal, het was omdat het ons oirbaar en voorzigtig voorkwam, aan de opgewondenheid van het tegenwoordig oogenblik geen voedsel te geven door openbare discussien; maar ook om aan Uwe Majesteit en aan ons den noodigen tijd te verschaffen om te beraden, wat verder in het algemeen belang te doen staat.

Wij hebben daartoe nagegaan en overwogen [illegible] en hetgeen meer onmiddellijk [illegible] het aftreden onzer voorgangers [illegible] en aanwijzingen te ontleenen [illegible]

Het is [illegible] over de onschendbaarheid der [illegible] om in die wet wijzigingen te [illegible] behoort te bestaan.

[illegible] Majesteit kan, even als elk Zijner onderdanen, over het doelmatige van enkele bepalingen der Grondwet bedenkingen hebben; maar bij vernieuwing is ons Uwer Majesteits wil en begeerte gebleken om deze wet der wetten te onderhouden en te handhaven.

Ook wij, Sire, zijn door gelijke gevoelens bezield. Wij beschouwen de Grondwet, ofschoon zij wel, gelijk elk menschelijk werk, hare gebreken zal hebben, als een hechten band tusschen Koning en Volk, als een hoeksteen van het maatschappelijk gebouw, waaraan niet moet worden geraakt. Er is dan ook niemand onzer, die er aan denkt om in de Grondwet eenige wijziging voor te dragen, en het zal ons streven zijn, om hare eerlijke uitvoering te verzekeren: eene uitvoering waardoor zoowel de regten en vrijheden der Natie, als de regten en prerogativen der Kroon ongeschonden worden bewaard.

Maar, Sire, reeds bij velen is twijfel ontstaan, of de afgetredene Ministers de Grondwet wel in dien zin opvatteden en toepasten, waarin zij is ontworpen, overwogen en vastgesteld.

Wij zouden hier kunnen wijzen naar artt. 131 en 140 der Grondwet, met het oog op sommige, weinig milde bepalingen der daaruit voortgevloeide wetten; naar art. 148, met het oog op de poging bij de voordragt der comptabiliteitswet gedaan, om de regterlijke uitspraken tegen den Staat krachteloos te maken; naar art. 195 in verband met het eerste en tweede ontwerp van armenwet; maar wij moeten meer bepaald verwijzen naar de bepalingen der Grondwet omtrent de godsdienst.

Wij erkennen en wij verheugen er ons in, dat in die bepalingen de vrijheid van godsdienstige belijdenis, in den ruimsten zin, is verzekerd, en de inrigting der kerkgenootschappen niet aan het wereldlijk gezag is opgedragen; maar wij vinden tevens in de Grondwet, naast de vrijheid en gelijkheid van bescherming aan alle kerkgenootschappen verleend, verantwoordelijkheid naar de wet, en bovenal een toezigt, den Koning opgedragen, waardoor Hij in staat wordt gesteld, om rust en vrede in zijn Rijk te bewaren.

Wij gelooven, dat deze bepalingen met beleid en met de meest mogelijke onpartijdigheid moeten worden gehandhaafd, opdat elke godsdienstige belijdenis waarlijk vrij blijve, en elk kerkgenootschap gelijke bescherming geniete.

Wij zijn van oordeel, dat de handhaving daarvan moet strekken om te bereiken de bedoelingen, welke Uwe Majesteit hebben geleid bij het veranderen van het Ministerie, namelijk, wegneming van spanning, door, met eerbiediging van de regten der Roomsch-Katholieken, eene billijke bevrediging te verschaffen aan een groot gedeelte der Natie; bevrediging, welke deze niet kan vinden in de laatste mededeeling door den Minister van Buitenlandsche Zaken aan het Hof van Rome gedaan.

Overigens achten wij minder inmenging van het centraal gezag, en [illegible] mildere toepassing van de bepalingen der Grondwet en van de daaruit voortvloeijende organieke wetten betreffende de huishouding van de [illegible] en van de gemeenten in den Staat allezins raadzaam.

[illegible] zijn wij van oordeel, dat de bepaling van art. 54 der Grondwet: *de uitvoerende magt berust bij den Koning*, voor de Raadslieden [illegible] geene doode letter moet zijn; maar dat zij bij eene Natie, [illegible] vereeniging is Vaderland en Koning, den Koning in eere moet [illegible]den; zoodat aan Hem alleen de eer der regering en aan de Ministers [illegible]delijke en wettelijke verantwoordelijkheid daarvan zal verblijven.

Wij hebben het [illegible], dat deze onze beschouwingen ook die zijn van het grootste deel der Natie; maar wij mogen niet ontveinzen, dat zij op dit oogenblik [illegible] schijnen eenzijdig te zijn, in zooverre in de Tweede Kamer der Staten-Generaal zich een aaneengesloten aantal stemmen heeft vertoond, ter ondersteuning eener meer tegenovergestelde rigting.

Hieromtrent mag intusschen geen twijfel blijven bestaan, en in dergelijke omstandigheden, wanneer de Regering oordeelt, dat de Vertegenwoordiging of een deel daarvan niet uitdrukt de denkwijze en den zin der Natie, moet het, door eene ontbinding van beide of van eene der Kamers, en door eene nieuwe verkiezing, blijken, of de afgevaardigden inderdaad de meening der Natie uitdrukken.

Dit middel om eene duidelijke verklaring van de Natie te vragen en te erlangen moet, naar onze overtuiging, in deze oogenblikken worden toegepast, en wij stellen dan ook Uwer Majesteit eerbiedig voor, om tot de ontbinding der Tweede Kamer te besluiten.

Doch even noodig als het is, dat tusschen den Koning en Zijnen Raad algeheele overeenstemming besta ten opzigte van het te volgen regeringsstelsel, even billijk schijnt het ons toe, dat de Natie, bij het instellen van een bereep op [illegible]wijze, met de beschouwingen der Regering omtrent dat stelsel worde [illegible]. Zij heeft er aanspraak op, te weten, wat zij van een [illegible] bestuur mag wachten. Het is om die reden, dat wij ons veroorloven aan Uwe Majesteit voor te stellen om goed te vinden, dat deze voordragt van Uwer Majesteits Ministers, door Hoogstdezelve goedgekeurd, in de *Staats-Courant* worde opgenomen, te gelijk met het besluit van de ontbinding der Tweede Kamer.

's Gravenhage, den 26sten April 1853.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
VAN HALL.

De Minister van Kolonien,
CHS. F. PAHUD.

De Minister van Justitie,
D. DONKER CURTIUS.

De Minister voor de Zaken van de Roomsch-katholieke Eeredienst,
LIGHTENVELT.

De Minister van Marine,
J. ENSLIE.

De Minister van Oorlog,
Bon. FORSTNER VAN DAMBENOY.

De Minister van Financien,
VAN DOORN.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN REENEN.

AAN DEN RAAD VAN MINISTERS.

Wij hebben onderteekend het ontwerp van besluit aangeboden bij Uwe voordragt van heden, strekkende tot ontbinding van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij keuren tevens goed dat die voordragt, benevens dit Ons antwoord, te gelijk met Ons besluit in de *Staats-courant* worden opgenomen, maar Wij verlangen ook dat openbaar gemaakt worden de stukken, welke verder te dier gelegenheid onder het oog der Natie behooren te worden gebragt.

's Gravenhage, den 26sten April 1853.

WILLEM.

WIJ WILLEM III, BIJ DE GRATIE GODS, KONING DER NEDERLANDEN, PRINS VAN ORANJE-NASSAU, GROOT-HERTOG VAN LUXEMBURG, ENZ., ENZ., ENZ.

Op de voordragt van den Raad van Ministers;

Gezien art. 70 der Grondwet,

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. De Tweede Kamer der Staten-Generaal wordt, met de dagteekening van dit besluit, ontbonden.

Art. 2. Tot de verkiezing der leden van de Nieuwe Kamer zal worden overgegaan op Dingsdag den 17den Mei 1853.

Art. 3. De eerste zamenkomst der nieuw verkozen Kamer wordt bepaald op Dingsdag 14 Junij.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschriften zullen worden gezonden aan de beide Kamers der Staten-Generaal, aan den Raad van State, aan de Departementen van Algemeen Bestuur, aan de Algemeene Rekenkamer, en hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's Gravenhage, den 26sten April 1853.

WILLEM.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
VAN REENEN.

Bij Zijner Majesteits besluiten van den 23sten April 1853, n°. 44 en 45, zijn benoemd:

tot procureur bij de arrondissements-regtbank te Gorinchem *W. J. de Vries van Heijst*, en

tot procureur bij de arrondissements-regtbank te Zierikzee, jhr. mr. *C. de Jonge*.

Bij Zr. Ms. besluit van den 23sten April 1853, n°. 46, is aan *W. Smit*, op zijn daartoe gedaan verzoek, verleend eervol ontslag uit zijne betrekking van notaris te Zaandam.

Bij Koninklijk besluit van den 25sten April 1853, n°. 56, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Koudum, de heer *J. J. Gatsonides*, thans ontvanger derzelfde middelen te Baard.

Bij Koninklijk besluit van den 25sten April 1853, n°. 57, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Tzum, de heer *J. Drabbe*, thans ontvanger der directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen te Stavoren en Hindelopen.

Bij Koninklijk besluit van den 25sten April 1853, n°. 59, is benoemd tot ontvanger der directe belastingen en accijnsen te Lopik c. a., de heer *H. J. L. Coenen*, thans ontvanger derzelfde middelen te Beets.

Bij Zr. Ms. besluit van den 21sten dezer, n°. 57, wordt, met ingang van den eersten Mei aanstaande, de officier van gezondheid der 3de klasse *C. F. W. Juzi* bevorderd tot officier van gezondheid der 2de klasse, met bepaling dat hij zal rang nemen tusschen de officieren van gezondheid der 2de klasse *A. B. A. F. von Konigslöw* en *F. W. E. Meijer*.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

Bij eene aanschrijving van het ministerie van oorlog van den 19den dezer zijn de militaire overheden gelast de bepalingen te handhaven van de militaire reglementen, die verbieden eenig geschenk of eereblijk zonder magtiging van het Staatshoofd aan te nemen, en die geen gemeen overleg onder de troepen toelaten. Alleen de Keizer, zegt de aanschrijving, heeft het regt om de onder het vaandel bewezen diensten openlijk door belooningen en eereblijken te erkennen; en de waardigheid van den krijgsbevelhebber alsmede de regelen der krijgstucht laten niet toe dat de bevelhebber openlijke loftuitingen of eereblijken van zijne ondergeschikten ontvange.

— In ons vorig nommer is medegedeeld dat het Fransche gouvernement het verleenen van concessie voor eene groote onderneming van stoombootdiensten tusschen Frankrijk en Amerika uitgesteld heeft, en als reden daarvan ook de omtrent de waarde van zekere nieuwe ontdekkingen nog bestaande onzekerheid opgeeft. Dit ziet blijkbaar op de uitvinding van den kapitein Ericsson, om de uitzettende kracht van verhitte dampkringslucht als beweegkracht voor schepen aan te wenden. Het hiertoe betrekkelijke gedeelte der officiele mededeeling luidt aldus: » In den laatsten tijd zijn ontdekkingen gedaan die de proef der ondervinding nog wel niet hebben doorgestaan maar het ernstigste onderzoek verdienen, en die vooruitzigt schijnen te geven op eene aanmerkelijke vermindering der benoodigde brandstof en der daarvoor en voor den stuwtoestel noodige ruimte, waarvan het gevolg zou zijn dat er meer ruimte aan boord beschikbaar bleef voor passagiers en vrachtgoederen. Mogt dit vooruitzigt zich verwezenlijken, dan zou er eene zeer voordeelige verandering komen in den voet waarop thans de stoomvaart is ingerigt."

— Het dagblad van Amiens berigt dat de geestelijken, die de aldaar laatstelijk gehouden provinciale kerkvergadering hebben bijgewoond, thans weder aldaar ter stede vergaderd zijn, ten einde kennis te nemen van eene pauselijke beschikking tot bekrachtiging van de besluiten dier vergadering, welke nu eerst bekend gemaakt en in werking gebragt zullen worden. Een dier besluiten zou, volgens het bedoelde blad, het verbod om op Zaturdag vleesch te eten, voor de kerkprovincie van Rheims afschaffen.

Naar aanleiding van dit berigt worden in eenen brief uit Parijs aan de *Indépendance Belge* eenige bijzonderheden betreffende den inwendigen staat der Katholieke Kerk in Frankrijk medegedeeld, waaruit blijkt dat de Gallicaansch-gezinden niet met de instelling der provinciale kerkvergaderingen ingenomen zijn, daar deze de verpligting medebrengt om op de genomen besluiten de bekrachtiging van Rome te vragen; dat zij op sommige punten van de zedeleer strenger zijn, en bij voorbeeld het verbod van vleescheten op Zaturdag, de wering der tooneelspelers van het genot der sacramenten, willen handhaven; en dat zij in het algemeen en bijzonder in de liturgie het behoud wenschen van eigenaardige gebruiken der Fransche kerk.

BELGIE.

Van wege het Belgische ministerie van binnenlandsche zaken is thans eene verzameling in druk uitgegeven van officiele rapporten en andere stukken, betreffende de inenting als middel tot behoeding van rundvee tegen de longziekte. Men vindt daarin veel opgegeven wat tot aanbeveling van dit middel strekt, maar ook feiten die de doelmatigheid daarvan min of meer twijfelachtig maken. Het rapport der commissie die op last van regeringswege aan de rijks-veeartsenschool te Cureghem het middel beproefd heeft, besluit aldus: » Uit al het voorafgaande kan men afleiden dat de inenting met het vocht, hetwelk uit eene door de longziekte ontaarde long is getrokken, geen volstrekt behoedmiddel is tegen die ziekte. Er zal nog een nader onderzoek noodig zijn alvorens te kunnen beslissen of de inenting in de daad eene voorbehoedende kracht heeft, en zoo ja, in welke mate en hoe lang zij een rund onvatbaar voor de ziekte maakt."

De *Indépendance Belge* geeft te kennen, dat de mannen van het vak welligt een willekeurig vooringenomen zijn tegen de gelukkige uitvinding van iemand die geen veearts is, en zegt: » Tegenover de weifelende conclusien van het officiele onderzoek verwijzen wij op den uitslag der in Nederland van regeringswege genomen proeven; op het steeds aangroeijend aantal Belgische veehouders die zich de ontdekking van den heer Willems te nutte maken; op de wonderlijk goede gevolgen die zij daarvan zien; en eindelijk op het aantal dergenen die bijdragen tot bekostiging van een aan den uitvinder aan te bieden eereblijk, waarvoor reeds vier duizend francs is ingeschreven."

TURKIJE.

Te Weenen zijn berigten uit Konstantinopel van den 14den dezer ontvangen, die schenen te bevestigen, dat de onderhandelingen tusschen de Porte en den buitengewonen gezant van Rusland, na de aankomst van den Franschen en den Engelschen gezant, naar wensch zouden vorderen.

Uit een van de zijde der Fransche regering medegedeeld berigt blijkt, dat het Engelsche eskader den 15den dezer nog ter reede van Malta lag.

In een dagblad van Marseille wordt verzekerd dat het Fransche eskader bevel zou ontvangen hebben om naar Frankrijk terug te keeren; althans zouden eenige daartoe behoorende bodems te Toulon terugkomen om herstellingen te ondergaan, daar het eskader op den togt naar den Archipel vrij wat haverij moet hebben bekomen.

PORTUGAL.

Volgens berigten uit Lissabon van den 19den dezer was bij de Kamers nog geen bepaald besluit genomen betreffende het wets-ontwerp, waarbij de door het ministerie Saldanha sedert de jongste omwenteling eigenmagtig genomen maatregelen van wetgevenden aard, en daaronder het besluit tot willekeurige verlaging van de rente der staatsschuld, alsnog door de wetgevende magt zouden worden goedgekeurd. Intusschen was het hoofd van het kabinet, de maarschalk Saldanha, gevaarlijk ziek; men vreesde dat hij bezwijken zou, en achtte het waarschijnlijk dat bij de keuze van eenen opvolger de burggraaf Sa da Bandeira het meest in aanmerking zou komen.

ENGELAND.

Volgens de jongste berigten uit Londen schijnt de aanneming van het door den kanselier der schatkist voorgedragen budget en alzoo het aanblijven der tegenwoordige bewindslieden, nog wel niet als geheel zeker beschouwd te worden, maar toch minder twijfelachtig te zijn dan eenige dagen geleden. Sommige liberale bladen verhalen dat er tusschen de hoofden der conservative oppositie, lord Derby en den heer Disraeli, en de leiders der Iersch-katholieke partij eene afspraak gemaakt is, waarbij de laatsten beloofden het ministerie te helpen omverwerpen door afstemming van een der hoofdbestanddeelen van het budget, en de eersten zich verbonden aan Ierland den vrijdom van de inkomstax, dien de heer Gladstone wil opheffen, en tevens de kwijtschelding der tijdens den hongersnood uit de schatkist gedane voorschotten, die door den heer Gladstone als tegenwigt tegen de opheffing van dien vrijdom voorgedragen is, te helpen verzekeren; welk [illegible] van de zijde der liberalen als een gewetenlooze ruilhandel wordt uitgekreten, hoewel de heer Cobden en andere warme liberalen onlangs nog, bij de beraadslaging van het Lagerhuis over het voorstel tot afschaffing van het zegelregt op dagbladaankondigingen, ronduit verklaarden dat zij er geen bezwaar in zagen door hulp van politieke tegenstanders hun doel te bereiken. Andere liberale bladen daarentegen verzekeren dat onder de Iersch-katholieke partij eene verdeeldheid heerscht, die haar belet heeft de van de zijde der conservative oppositie gedane voorslagen aan te nemen. Zeker is het dat de tegen jongstleden Zaturdag belegde zamenkomst der ministeriele leden van het Lagerhuis, waarin over het raadzame eener parlements-ontbinding zou gehandeld worden, niet heeft plaats gehad: zij is van wege lord John Russell afgezegd geworden.

[illegible] het Hoogerhuis is van regeringswege, in antwoord [illegible] tusschen Engeland en de Vereenigde Staten [illegible] der ten vorigen jare opgerezen moeijelijkheden wegens de visscherij in de wateren der Britsch-Noordamerikaansche kolonien, was van Engelands zijde het verlangen te kennen gegeven om tot vereffening daarvan niet alleen, maar ook tot wederzijdsche bevordering van het handelsverkeer tusschen de beide landen, in onderhandeling te treden. Het gouvernement der Vereenigde Staten stemde in met dit verlangen, hoewel het die beide aangelegenheden niet bij één en hetzelfde verdrag, maar liever bij afzonderlijke overeenkomsten wilde geregeld hebben. De Britsche gezant te Washington ontwierp een verdrag; dit ontwerp werd door de Engelsche regering met geringe wijzigingen aangenomen, en ook het kabinet van Washington betuigde zijne genegenheid om in eene schikking als de voorgestelde te treden; doch van die zijde rezen eenige bedenkingen en onvoorziene moeijelijkheden op, waarover weder aan het ministerie van buitenlandsche zaken te Londen moest worden geschreven; en zoo was het onmogelijk geworden de zaak te beëindigen vóór de aftreding van het toenmalige bewind der Vereenigde Staten. Dien ten gevolge hadden de onderhandelingen toen geen verderen voortgang, maar nu laatstelijk bij de optreding van het bewind van den heer Pierce, werden zij weder aangevangen. Intusschen waren voor de bescherming van de regten der Britsche visschers in het aanstaande visch-saizoen, dezelfde instructien naar Noord-Amerika gezonden als ten vorigen jare werden gegeven, en het bevel over de Britsche scheepsmagt, die in de betwiste vischwateren kruiste, zou dit jaar weder gevoerd worden door den admiraal, welke in die betrekking verleden jaar even veel vastberadenheid in het beschermen der Britsche regten als eerbied voor de regten van anderen had aan den dag gelegd.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit New-York van den 12den dezer melden eene gewigtige verandering in de zamenstelling van het naauwelijks gevormde kabinet van den nieuwen President der Unie: de heer Marcy, de secretaris van staat voor de buitenlandsche aangelegenheden der Unie, had zijn ontslag genomen omdat eene voordragt die hij tot vervulling van gezantschapsposten in Europa gedaan had, door den President niet was goedgekeurd.

INDIE EN CHINA.

Met de overlandpost zijn berigten uit Calcutta ontvangen van den 19den Maart, waaruit blijkt dat de wending, die de zaken in Birmah door de te Ava uitgebroken revolutie genomen hebben, nog niet tot het sluiten van den vrede geleid hadden, hoewel sedert de afzending der laatstvorige berigten tusschen de Britsche en de Birmahsche troepen geene meldenswaardige vijandelijkheden waren voorgevallen.

Met dezelfde gelegenheid zijn ook berigten uit de Britsche nederzettingen in China ontvangen. Te Hong-Kong wilde men weten dat de stad Nanking door de opstandelingen zoude vermeesterd zijn. Dat de opstand tegen de Tartaarsche dynastie in allen gevalle een voor het gouvernement bedenkelijk voorkomen heeft verkregen, blijkt uit de door het Chinesche regeringsblad in den laatsten tijd openbaar gemaakte besluiten, waarbij onderscheiden hooge staatsambtenaren wegens het mislukken hunner pogingen tot het bedwingen van den opstand afgezet zijn.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

's GRAVENHAGE, *den 26sten April* 1853.

Op de scheepstimmerwerf het Rotterdams Welvaren te Rotterdam, werd gisteren te water gelaten het barkschip *Bezoekie*, groot 400 lasten, en daarna de kiel gelegd voor het schoenerschip *Argo*, groot 350 lasten, beide voor de heeren A. van Hoboken en Zonen.

Van de werf der scheepsbouwmeesters *F. & Beelen* en Zonen te Amsterdam, is gisteren te water gelaten het klipper-barkschip *Amerika*, groot 370 lasten, gevoerd zullende worden door kapitein D. Schuijmer, onder directie van den heer Q. Blaauw.

Met dit nommer der *Staats-courant* worden verzonden vel 157 — 159 der *Bijlagen* van het BIJBLAD II, inhoudende laatstelijk bij de Tweede Kamer ingekomen stukken.

Rhijnhoogte te Keulen: den 24sten April 15 voet (14 voet 3½ duim Rhijnl.).

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Noordbrabant*.

AANBESTEDING.

Op Dingsdag den 17den Mei 1853, des middags ten 12 ure, zal onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Noordbrabant of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 6de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te 's Hertogenbosch, worden Aanbesteed:

De sluiting van het Gat van den Hardenhoek, gelegen in den zoogenaamden Biesbosch of Zuidhollandschen Waard, onder de gemeente Werkendam, provincie Noordbrabant.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij inschrijving en opbod.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, en aan dat van het Provinciaal Bestuur van Noordbrabant te 's Hertogenbosch, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in die Provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende ... dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur H. F. Fijnje, en den Ingenieur Jhr. E. C. B. Ridder van Kappard, beiden te 's Hertogenbosch, alsmede bij den Opzigter P. Mensert te Werkendam.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

Provincie *Gelderland*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 6den Mei 1853, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

1°. Het leveren en plaatsen van eene Hardsteenen Peilschaal in het Pannerdensche Kanaal, aan den Rosweerdschen dam, onder Doornenburg;

2°. Het leveren en plaatsen van Hardsteenen Peilschalen aan den Ouden Rhijn te Oud-Zevenaar, en aan den Beneden-Rhijn, te Heteren en aan het Lekskensveer.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, volgens Art. 18 van de beide Bestekken.

De Bestekken der bovengemelde Aanbesteding zullen ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaatswerken in gemelde provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende vier dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur Conrad en den Ingenieur Blaauw, te Arnhem.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

Provincie *Gelderland*.

AANBESTEDING.

Op Vrijdag den 6den Mei 1853, des middags ten 12 ure, zal, onder nadere goedkeuring, door den Staatsraad, Commissaris des Konings in de provincie Gelderland, of, bij zijne afwezendheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 5de District, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Arnhem, worden Aanbesteed:

Het Maken van twee Gemetselde Steenen Duikers, in plaats van bestaande Houten, in het gedeelte van den Grindweg van Zutphen over Lochem naar Goor, gelegen in de provincie Gelderland.

Deze Aanbesteding zal geschieden bij enkele Inschrijving, volgens Art. .. van het Bestek.

Het Bestek zal ter lezing liggen aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan dat van het Provinciaal Bestuur van Gelderland te Arnhem, en op alle zoodanige plaatsen, alwaar gewoonlijk de Bestekken van Waterstaats-werken in die provincie ter lezing gelegd worden.

Zullende ... dagen vóór de Besteding de noodige aanwijzing in loco worden gedaan, en voorts nadere informatien te bekomen zijn bij den Hoofdingenieur Conrad te Arnhem en den Ingenieur Rose, te Zutphen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
THORBECKE.

MINISTERIE VAN FINANTIEN.

*** De Minister van Finantien brengt ter kennis van de belanghebbenden, dat de betaling der lijfrenten, ingeschreven op het grootboek van de nationale schuld, welke tot dusverre alleen kon geschieden bij de betaalmeesters in de hoofdplaatsen der provincien (voor Noordholland te Amsterdam), te beginnen met den termijn waarvan de voldoening zal aanvangen in Maart 1854, ook bij de overige Betaalmeesters zal kunnen plaats hebben, mits daartoe door de handers aanvraag worde gedaan, bij verzoekschrift op gezegeld papier, houdende naauwkeurige opgave van:

a. het deel en nommer van inschrijving der rente;

b. de namen en voornamen, alsmede de dagteekeningen van geboorte of doop van het lijf of de lijven waarop de rente is gevestigd;

c. het kantoor waar de betaling het laatst is geschied, en dat waarop men die in het vervolg wenscht te ontvangen.

Deze verzoekschriften kunnen bij het in ontvang nemen der renten, over het jaar verschenen 1°. Januarij 1853, worden ingeleverd bij —, of gedurende de maanden Maart, April en Mei 1853, gefrankeerd, worden ingezonden aan de betaalmeesters op wier kantoren de betaling thans nog is aangewezen, en voorts tot en met den laatsten Junij 1853 regtstreeks aan het Ministerie van Finantien worden ingezonden; zullende aan later inkomende verzoeken van dezen aard, onverschillig of daarbij overboeking op de hoofdplaats eener andere provincie, dan wel op eene arrondissements-hoofdplaats wordt gevraagd, overeenkomstig Zijner Majesteits besluit van den 15den Februarij 1853, n°. 55, eerst gevolg worden gegeven bij de betaling over het jaar op 1° Januarij 1855 te verschijnen.

's Gravenhage, den 3den Maart 1853.

De Minister van Finantien,
VAN BOSSE.

MINISTERIE VAN MARINE.

*** De Minister van Marine brengt bij deze ter kennis van de Belanghebbenden, dat, gedurende de maanden *April*, *Mei* en *Junij dezes jaars*, en *niet langer*, ten Kantore van de Betaalmeesters in de Arrondissementen de voldoening zal geschieden der Gagementen, ten laste van den Staat, over het *eerste quartaal dezes jaars*, met dien verstande, dat hier alleen bedoeld worden *de tijdelijke pensioenen* die door de zorg van het Departement van Marine worden voldaan.

Zullende gezegde betaling aanvang nemen met den 6den dezer, en voorts over geheel Junij, dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd.

's Gravenhage, den 5den April 1853.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Ministerie van Marine brengt ter kennis van Belanghebbenden, dat, blijkens eene door tusschenkomst van Zr. Ms. Consul-Generaal te *Napels* ontvangene en van gouvernementswege aldaar uitgevaardigde Bekendmaking, de Vuurtorens van *Palermo*, kaap *Milazzo* en *Torre di Faro*, gelegen op *Sicilie*, zullen worden voorzien van *catadioptrieke lichttoestellen* van de 4de grootte.

Het licht op den toren van de moelje te *Palermo* op 38° 8' 15" N. Br. en 11° 2' 41" lengte Oost van *Parijs* (of Oost van *Greenwich* 13° 23' 3") zijnde een stilstaand licht, van 2 tot 2 minuten afgewisseld met meerdere helderheid, zou worden ontstoken op *den 1sten dezer maand*; het brandpunt is 28 meters boven de oppervlakte der zee verheven.

Het licht op den toren van *Torre di Faro* (straat van Messina) op 38° 15' 50" N. Br. en 13° 21' 24" lengte Oost van *Parijs* (of Oost van *Greenwich* 15° 41' 4"), zijnde een stilstaand licht, van 3 tot 3 minuten afgewisseld met grootere helderheid, zou worden ontstoken op den 20sten dezer maand; het brandpunt is 21,90 meters boven het oppervlak der zee verheven.

Het licht op den toren van het voorgebergte van *Milazzo* op 38° 15' 58" N. Br. 12° 53' 6" lengte Oost van *Parijs* (of Oost van *Greenwich* 15° 13' 28") zijnde een stilstaand en onveranderlijk licht, zou worden ontstoken op *den 1sten Mei aanstaande*; het brandpunt is 87,70 meters boven het oppervlak der zee verheven.

Deze vuren zijn zigtbaar op den afstand van 14 mijlen van 60 op een graad, en zullen na de opgegevene tijdstippen regelmatig blijven branden.

's Gravenhage, den 21sten April 1853.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, omstreeks de helft van de maand Mei aanstaande, de *IJzeren Bakenton van pyramidalen vorm* liggende buiten het *Slijkgat van Goedereede*, tot het ondergaan der benoodigde voorzieningen tijdelijk zal worden vervangen door eene *gewone zwarte someton van de eerste grootte*, gemerkt *Goedereede*.

Van de wederplaatsing der *pyramidale seeton* zal nader worden kennis gegeven.

's Gravenhage, den 16den April 1853.

De Minister voornoemd,
J. ENSLIE.

MINISTERIE VAN OORLOG.

*** De Minister van Oorlog zal op *Vrijdag* den 6den Mei 1853, aan den minst Inschrijvende, in het openbaar Aanbesteden, de Leverantie van *vijf en twintig Nederlandsche ponden Sulphas Chinicus basicus* (*Sulphas Chinini*) ten dienste van 's Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *'s Gravenhage*, volgens Monster en Voorwaarden bij die inrigting voorhanden.

De Inschrijving moet geschieden bij besloten, op gezegeld papier geschreven Biljetten, de opgaaf bevattende van den prijs, in cijfers en letters voluit gesteld, bij guldens of cents, waarvoor de gegadigden aanbieden de Sulphas Chinicus Basicus per Nederlandsch pond te leveren; zullende met geene andere of kleinere breuken dan tienden of honderdsten van cents mogen worden ingeschreven.

Aan den voet der Biljetten zullen moeten worden vermeld de namen, voornamen, woonplaats en het beroep van den Inschrijver en van ieder zijner Borgen.

De Biljetten, die ten opschrift moeten hebben:

Aan het Ministerie van Oorlog (*Leverantie van Sulphas Chinicus basicus*)

zullen door den Inschrijver en zijne Borgen eigenhandig onderteekend, en uiterlijk des middags ten 12 ure van den dag der Aanbesteding bij genoemd Ministerie ingekomen moeten zijn.

Alle Biljetten welke niet in den verlangden vorm ingerigt, of op ongezegeld papier geschreven zijn, zoomede die, welke eenige bijzondere conditien bevatten, niet in het Bestek van aanneming voorkomende, zullen buiten aanmerking worden gehouden.

De Inschrijver aan wien de Leverantie wordt toegewezen, zal binnen *veertien* dagen na de kennisgeving deswege, aan het Ministerie van Oorlog moeten inzenden geregistreerde, door de betrokken gemeentebesturen af te geven Certificaten nopens de gegoedheid zoo van hem als van ieder zijner borgen, tot het behoorlijk volbrengen der aanneming. Zullende bij gebreke van dien, over de Leverantie op nieuw worden beschikt.

's Gravenhage, den 8sten April 1853.

Bon. FORSTNER VAN DAMBENOY.

Rijks-Stoomsleepdienst op de Waal, tusschen Rotterdam en Lobith.

UREN VAN VERTREK.

MEI 1853.

1 Zondag,	's voormidd.	ten 7½	ure	17 Dingsdag,	's voorm.	ten 7	ure
3 Dingsdag,	»	» 9	»	18 Woensdag,	»	» 8	»
4 Woensdag,	»	» 10	»	20 Vrijdag,	»	» 10	»
6 Vrijdag,	»	» 11½	»	22 Zondag,	»	» 11½	»
8 Zondag,	's namidd.	» 1	»	24 Dingsdag,	's namidd.	» 1½	»
10 Dingsdag,	»	» 2	»	25 Woensdag,	»	» 2½	»
11 Woensdag,	»	» 2½	»	27 Vrijdag,	's voormidd.	» 4	»
13 Vrijdag,	»	» 3	»	29 Zondag,	»	» 5½	»
15 Zondag,	's voormidd.	» 5	»	31 Dingsdag,	»	» 7½	»

Kantoren van Inschrijving.

te Rotterdam, bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij;
te Dordrecht, bij het Bureau der Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij;
te Gorinchem, bij den Ontvanger der Rhijnvaartregten;
te Rossum, bij den Loods-Bakenmeester;
te Tiel, bij den Ontvanger der Rhijnvaartregten.

De Algemeene Lijst te Rotterdam wordt gesloten des avonds ten acht ure vóór den dag der afvaart.

REGISTRATIE EN LOTERIJEN.

Bij de *Tweede* trekking der *Eerste* Klasse van de 220ste *Staats-Loterij*, op Dingsdag den 26sten April 1853, zijn prijzen van duizend gulden of daarboven te beurt gevallen aan de navolgende nommers:

N°.	4262	een prijs van	1000 gulden.
»	9011	» » »	1000 »
»	559	» » »	1000 »
»	11602	» » »	1000 »

De Directeur der Staats-Loterij,
J. H. FRIESWIJK.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te *Woudrichem* zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

Het gewoon éénjarig Onderhoud [illegible] te Woudrichem en onderhoorigheden, over 1853—54.

Deze Aanbesteding zal geschieden den 30sten April 1853, des morgens ten *elf* ure, in het *Schippershuis* te *Woudrichem*, alwaar van den 23sten te voren het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te *Woudrichem*.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Eerstaanwezende Ingenieur te *Zutphen* zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

Het gewoon éénjarig Onderhoud en het doen van eenige Herstellingen aan de Schipbrug over het Broekhuizer Water en andere Rijks- Militaire Metsel-, Timmer- en Aardewerken te Doesburg.

Deze Aanbesteding zal geschieden te Zutphen op Zaturdag den 7den Mei 1853, des voormiddags ten 11 ure, in het Logement genaamd de Hollandsche Tuin, alwaar van den 25sten April het Bestek zal liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te Zutphen en den Fortificatie-Opzigter te Doesburg.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Luitenant-Kolonel, Inspecteur in de 2de Inspectie van Fortificatien, zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Oorlog, in het openbaar Aanbesteden:

Het doen van Belangrijke Herstellingen en Verbeteringen aan het Kasteel te Loevestein.

Deze Aanbesteding zal worden gehouden op *Donderdag* den 12den Mei 1853, des morgens ten *elf* ure, in het Koffijhuis *de Zalm*, te *Woudrichem*, alwaar van den 5den te voren het Bestek en de Teekening zullen liggen.

Inlichtingen kunnen worden verkregen bij den Eerstaanwezenden Ingenieur te *Woudrichem*.

AKEN-MAASTRICHTSCHE SPOORWEG-MAATSCHAPPIJ.

*** De Directie der Aken-Maastrichtsche Spoorweg-Maatschappij,

Gelet op artt. 8 en 9 der Statuten,

Noodigt door deze de aandeelhouders uit om, behalve de, onder dagteekening van den 29sten Junij jl. uitgeschreven Zesde Storting van tien ten honderd, die der nog overige dertig ten honderd van het maatschappelijk kapitaal volgenderwijze te bewerkstelligen:

tien ten honderd, of f 35.20 per aandeel, op den 2den Januarij 1853;
tien ten honderd, of f 35.20 per aandeel, op den 1sten Mei 1853;
tien ten honderd, of f 35.20 per aandeel, op den 1sten September 1853.

De aandeelhouders echter, welke verkiezen mogten de nog overblijvende [illegible], ten bedrage van veertig ten honderd, of f 140.80 per aandeel, [illegible] te volbrengen, kunnen dezelve van heden af, onder overlegging [illegible] bewijzen der vijf eerste stortingen, bewerkstelligen, waartegen voorloopige bewijzen voor het volle bedrag der aandeelen aan hen zullen afgegeven worden.

De afgifte van de aandeelen zelve, tegen inwisseling der voorloopige bewijzen, geschiedt, te rekenen van den 15den October aanstaande, op de wijze, als nader zal worden bekend gemaakt.

Op deze volle stortingen wordt eene korting toegestaan van vier ten honderd per jaar, te rekenen van den dag der betaling en in evenredigheid van de boven aangewezen termijnen.

De volle, zoowel als de gedeeltelijke stortingen, worden, tegen voorloopige quitantien, bewerkstelligd bij de volgende Huizen:

Oeder & Cie., } te Aken;
C. Wintgens-Oeder, }
Nypels en Cie., te Amsterdam;
Anhalt en Wagener, } te Berlijn;
Directie der Disconto-maatschappij, }
S. Oppenheim jr. & Cie, } te Keulen;
A. Schaaffhausen's Bankassociatie, }
G. Tielens aîné & Fils te Maastricht.

Voor die stortingen, welke te Aken, Berlijn of Keulen mogten plaats hebben, wordt de koers vastgesteld op 20 Thaler Pruissisch Courant voor f 35.20 Ned. Courant.

De bovenvermelde voorloopige quitantien, gevoegd bij de bewijzen der voorafgaande storting, zullen tegen nieuwe bewijzen voor [illegible]lijke stortingen, of tegen voorloopige bewijzen van aandeel, ten Kantore [illegible] de Directie, alhier, ingewisseld worden.

Maastricht, den 16den Julij 1852.

De Directie voornoemd,
W. CLERMONT, *Voorzitter.*

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** De Raadsheeren, Commissarissen uit het Provinciaal Geregtshof van *Friesland*, tot het afnemen der Examina van hen, die zouden verlangen naar het Ambt van *Notaris* te dingen, verwittigen bij deze de belanghebbenden, dat zij tot voorschreven einde zullen vaceren in het Paleis van Justitie te *Leeuwarden*, op *Donderdag* den 26sten Mei 1853, des voormiddags ten *tien* ure, en zullen gemelde belanghebbenden zich in tijds hebben aan te melden bij behoorlijk verzoekschrift, overeenkomstig *Art.* 13 der wet op het *Notaris-Ambt* van den 9den Julij 1842 (*Staatsblad* n°. 20).

En zal deze worden geinsereerd in de *Staats-*, *Provinciale Friesche en Leeuwarder Courant*, en aangeplakt aan het gebouw van het Hof.

Leeuwarden, den 16den April 1853.

De Raadsheeren voornoemd,
DU TOUR VAN BELLINCHAVE.
W. W. BUMA.

Gezien door ons Procureur-Generaal,
A. YPEIJ.

*** De Commissie uit het Provinciaal Geregtshof van *Groningen*, tot het afnemen der Examina van degenen, die mogten verkiezen naar het Notaris-Ambt te dingen, zal te dien einde vaceren in een der vertrekken van het Hofgebouw, op Donderdag den zes en twintigsten Mei eerstkomende, en, zoo noodig, op daaraanvolgende dagen telkens van af des voormiddags ten tien ure.

De Adspiranten worden mitsdien uitgenoodigd, om de verzoekschriften [illegible] den 9den Julij 1842 [illegible] voormeld Geregtshof in te leveren [illegible] eerstkomende.

Groningen, den 18den April 1853.

Uit naam der Commissie,
De Procureur-Generaal bij het Provinciaal Geregtshof van Groningen,
R. H. EIJSSONIUS WICHERS.

*** De Arrondissements-Regtbank te Gorinchem,

Gezien Art. 27 van het Reglement betreffende de wijze van eedsaflegging der Regterlijke Ambtenaren, de afwezigheid, de afwisseling en de orde van de inwendige dienst der Regterlijke Collegien, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 14den September 1838 (*Staatsblad* n°. 36);

Gezien mede de goedkeurende beschikking van Zijne Excellentie den Minister van Justitie van den 7den der loopende maand n°. 23,

Brengt bij deze ter kennis van de Belanghebbenden:

1. dat de wekelijksche teregtzittingen dezer Arrondissements-Regtbank voortaan zullen worden gehouden als volgt:

op *Dingsdag*, aanvang nemende des voormiddags ten elf ure, ter behandeling van Burgerlijke zaken;

op *Woensdag*, aanvang nemende des voormiddags ten half elf ure, ter behandeling van Strafzaken;

op beide de voormelde regtsdagen ter beregting van gedingen, den Koophandel betreffende;

2. dat door den President dezer Arrondissements-Regtbank zal worden gehouden eene teregtzitting, voor de behandeling der zaken in Kort Geding, des *Dingsdags*, 's voormiddags ten half elf ure.

3. dat de vorenstaande verordeningen in werking zullen worden gebragt met den aanvang der maand *Junij* eerstkomende tot welken tijd de teregtzittingen op den tegenwoordigen voet blijven geregeld.

Gedaan in de algemeene Vergadering der Arrondissements-regtbank voormeld, den 16den April 1853.

Gezien, P. L. BEGRAM VAN JAARSVELD, *President.*
De Officier van Justitie, Van wege de Arrondissements-regtbank
HOLLE. voornoemd,
J. A. VAN NIEUWLAND, [illegible]

*** De Ondergeteekende, in qualiteit van Curator in de Onbeheerde Boedel en Nalatenschap van wijlen den Heer [illegible] *Justinus Otto van Talma Wierdsma*, zonder beroep, laatst gewoond hebbende en den 28sten November 1800 twee en vijftig te Apeldoorn overleden, daartoe benoemd bij beschikking van de Arrondissements-regtbank te Arnhem, van zeven April laatstleden, roept bij deze op alle Bekende en Onbekende Schuldeischers, als ook die welke goederen of papieren onder zich mogten hebben tot dien Boedel behoorende, om daartoe zoo spoedig mogelijk franco aan- en afgifte te doen aan hem Curator, wonende te Apeldoorn.

De Curator voornoemd,
P. LEENDERTZ *Hzn.*

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.

Eerste Bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staats-courant* van Woensdag 27 April 1853, nº. 99.

NEDERLANDEN.

Ter voldoening aan de bevelen des Konings wordt het volgende medegedeeld:

De Koning was altijd van meening geweest, en heeft zulks herhaaldelijk te kennen doen geven in antwoord op verschillende voordragten van den toenmaligen Minister van Buitenlandsche Zaken en adviezen van den Raad van Ministers,

dat er geen verschil bestaat daarover, dat volgens de beginselen der Grondwet, de Roomsch-katholieke Kerk hier te lande de vrijheid heeft haren inwendigen toestand naar verkiezing te regelen, behoudens het toezigt der Regering tot behoud van orde en rust, en tot handhaving der wetten.

De vraag was alleen, hoe de nadere regeling van de Roomsch-katholieke kerkelijke inrigting in het aanwezen zou geroepen worden.

Met betrekking tot die vraag was verschil; en volstandig heeft Zijne Majesteit den aandrang wederstaan, die van den 4den Mei 1850 af bestond, om het initiatief daartoe van wege Zijne Majesteit te doen uitgaan; hetgeen dan ook dien ten gevolge zelfs zijdelings niet heeft mogen geschied zijn.

De eerste officiele opening aan den Koning bekend, heeft dan ook plaats gegrepen van de zijde van het Hof van Rome, bij de

(1) I. *Nota van den Pauselijken Internuntius, de dato 9 December* 1851, — die aldus luidt:

A Son Excellence Monsieur van Sonsbeeck, Ministre des Affaires Etrangères de S. M. le Roi des Pays-Bas.

MONSIEUR LE MINISTRE!

Votre Excellence connaît parfaitement bien que depuis plusieurs années le clergé et les Catholiques du Royaume des Pays-Bas désirent vivement voir enfin régularisées les affaires réligieuses de leurs Églises, et rétablie heureusement la hiérarchie épiscopale, dont ils furent pendant si longtemps privés. Ces désirs se sont plus généralement et plus ardemment manifestés dans ces derniers temps, et les prières qu'on a à cet effet adressées au Saint Siége, se sont renouvellées plus souvent, depuis qu'ont eu lieu les déclarations favorables faites par ce Gouvernement aux deux Chambres Législatives des États-Généraux du Royaume et l'adhésion donnée par celle-ci, d'une manière qui ne laisse rien à désirer, aux sentiments manifestés à ce sujet par le Gouvernement même.

En conséquence le Saint Père, qui est toujours animé de la plus vive sollicitude pour procurer aux fidèles les plus grands avantages spirituels, croit dans sa sagesse, que soit arrivé le temps favorable pour satisfaire aux voeux ardents de ces populations Catholiques, par le moyen de la susdite organisation de la hiérarchie épiscopale, laquelle, entre autres avantages, aura aussi celui d'assurer aux fidèles les effets salutaires, qui sont la conséquence du rétablissement normal de l'autorité épiscopale.

Nonobstant que l'oeuvre du rétablissement de la hiérarchie ecclésiastique soit de sa propre nature exclusivement du ressort du Romain Pontife, à cause de sa primatie sur toutes les églises de la Catholicité, néanmoins Sa Sainteté, sachant qu'il existe une convention conclue depuis l'an 1827 entre le Saint Siége et ce Gouvernement, et ratifiée dans l'année 1841, laquelle convention, quoiqu'elle soit restée jusqu'à présent sans exécution, ne cesse cependant d'obliger toujours également les deux parties contractantes, ainsi le Saint Père a voulu que l'Internonce soussigné donne préalablement connaissance de tout cela au Gouvernement de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, pour toutes les nécessaires et mutuelles intelligences qu'on jugera opportunes par rapport à la susdite convention.

En s'acquittant des ordres du Saint Père, le soussigné prie Monsieur le Ministre de vouloir bien lui faire tenir aussitôt possible une réponse sur cette affaire, et il saisit avec empressement cette opportunité pour avoir l'honneur de lui renouveler l'assurance de sa haute considération.

La Haye, ce 9 Décembre 1851.

(*Get.*) C. BELGRADO.

II. *Afschrift van het antwoord van den Minister van Buitenlandsche Zaken, de dato* 24 *Maart* 1852.

Monsignor Belgrado, Internonce Apostolique.

La Haye, le 24 Mars 1852.

Le soussigné, Ministre des Affaires Étrangères de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, s'est empressé de mettre sous les yeux de son Auguste Souverain, l'office que Monsignor Belgrado, Internonce du St. Siége, a bien voulu lui adresser sous la date du 9 Décembre dernier.

En réponse le soussigné a l'honneur de porter à la connaissance de Monsignor Belgrado, que Sa Majesté a accueilli avec intérêt les ouvertures que Monsignor l'Internonce a été chargé de faire, et par lesquelles il est constaté, que Sa Sainteté croit le moment arrivé de remplir les voeux des Catholiques du Royaume, en rétablissant parmi eux la hiérarchie épiscopale.

D'après les principes de la Loi Fondamentale du Royaume chaque communion réligieuse est libre de se donner l'organisation qui lui convient, sauf la surveillance du Gouvernement pour le maintien de l'ordre et la tranquillité publique, et sauf l'obéissance due aux lois de l'Etat.

En conséquence rien de ce coté ne s'oppose à ce que l'Eglise Catholique des Pays-Bas ne soit librement organisée par le Saint Siége, et le Roi, désireux que tous ses sujets aient la jouissance pleine et entière des droits et libertés garantis par la Loi Fondamentale, est porté à accorder à ses sujets Catholiques tout ce qu'ils pourraient réclamer de ce chef.

Mais l'office de Monsignor l'Internonce rappelle la convention de l'année 1827 entre le Gouvernement des Pays-Bas et le Saint Siége, à l'égard de laquelle l'office déclare, que bien que cette convention soit demeurée jusqu'ici sans exécution, elle n'en conserve pas moins pour cela sa force, et n'en tient pas moins liées les deux parties contractantes.

Le soussigné reconnait avec Monsignor l'Internonce, qu'il est nécessaire de s'entendre à ce sujet, et ce d'autant plus, en ce qu'il s'agit ici de la base même, sur laquelle reposeront dorénavant les relations entre le Gouvernement Néerlandais et la communion réligieuse Catholique de ce pays, et que cette base ne saurait être de double espèce.

Or si le Gouvernement des Pays-Bas admet, que le Saint Siége sera entièrement libre de donner à l'Église Catholique de ce pays l'organisation qui lui convient, et qu'il déclare par là le Saint Siége délié des engagements contractés par la convention précitée, il aime à espérer que le Saint Siége sera d'accord avec lui de reconnaître, que, dans ce cas et par le seul fait de la libre organisation de l'Eglise Catholique du Royaume, le Gouvernement des Pays-Bas sera réciproquement libéré des engagements qui pourraient être déduits à sa charge des conventions de 1827 et 1841.

En partant de ce point de vue, et sous cette réserve, le soussigné est autorisé à déclarer, que rien ne s'oppose à ce que l'organisation de l'Église Catholique de ce Royaume ait lieu librement. Il espère toutefois, que Sa Sainteté, avant d'y donner suite, voudra bien en faire communication au Gouvernement, ainsi que de l'époque à laquelle l'organisation sera réglée; le Gouvernement est persuadé que ces communications ne seront que favorables au but que le Saint Père se propose.

Le soussigné prie Monsignor Belgrado de porter la présente à la connaissance du Saint Père, et il saisit cette occasion pour réitérer à Monsignor l'Internonce Apostolique l'assurance de sa haute considération.

(*Get.*) VAN SONSBEECK.

III. *Afschrift van het uittreksel van een brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan onzen gezant te Rome, de dato* 29 *Maart* 1852. (Aan de Staten-Generaal *niet* medegedeeld.)

Monsieur le Comte de Liedekerke, Envoyé extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas, à Rome.

La Haye, le 29 Mars 1852.

MONSIEUR LE COMTE!

J'ai l'honneur etc.,

Si celui-ci (Sa Sainteté) nourrit sérieusement le désir d'introduire dans le Royaume la hiérarchie épiscopale, point sur lequel il existe bien encore quelque doute dans le pays, alors le Saint Siége devra passer sans hésitation sur les quelques objections, qui pourraient exister de sa part et faire sans délai la communication, désirée à la fin de notre réponse, en se déclarant plus ou moins explicitement, s'il est possible, d'accord avec la manière de voir du Gouvernemens Néerlandais, quant à la mise hors de vigueur de la convention de 1827.

Je dis *sans délai*. En effet dans le temps agité où nous vivons, l'on ne doit pas trop compter sur l'avenir. Si le Gouvernement actuel du Roi considère le règlement épiscopal de l'Église Catholique dans ce pays, comme exigé non seulement par l'intérêt de l'Église elle-même, mais encore par l'intérêt réel de l'Etat, il n'y a aucune garantie qu'un Gouvernement futur, eût-il d'ailleurs les meilleures intentions, aura la même manière de voir. L'Episcopat étant une fois réglé, d'après la réponse qu'on vient d'adresser au Saint Siége, les points sécondaires s'arrangeront successivement d'eux-mêmes. Au reste, plus le mode d'exécution sera simple et circonscrit, plus le but sera atteint sans difficulté.

Agréez, Monsieur le Comte, l'assurance renouvelée de ma haute considération.

(*Get.*) VAN SONSBEECK.

IV. *Nota van den Pauselijken Internuntius, de dato* 23 *Junij* 1852.

La Haye, le 23 Juin 1852.

Le soussigné, Internonce Apostolique, s'est empressé de porter à la connaissance du St. Siége la note que Votre Exc. a bien voulu lui adresser sous la date du 24 Mars dr., en réponse à l'office qu'il lui avait remis le 9 Décembre 1851, par rapport au désir du St. Père de vouloir bientôt remplir les voeux des Catholiques Néerlandais, en rétablissant parmi eux la hiérarchie épiscopale.

S. Em. le Cardinal Secrétaire d'État, en réponse à la dépêche par laquelle le soussigné avait l'honneur de lui accompagner la susdite note de Votre Exc., a bien voulu manifester la pleine satisfation avec laquelle a été reçu la déclaration contenue dans la première partie de la même note, où l'on manifeste que d'après les principes de la Loi Fondamentale du Royaume des Pays-Bas, l'Église Catholique étant libre de recevoir l'organisation qui lui convient, rien ne s'oppose à ce que la hiérarchie épiscopale de la même Église ne soit librement rétablie par le St. Siége dans le Royaume des Pays-Bas, et que S. M. le Roi, en désirant que tous ses sujets aient la jouissance pleine et entière des droits et libertés garantis par la Loi Fondamentale, est disposé à accorder à ses sujets Catholiques tout ce qu'ils peuvent réclamer de ce chef.

En conséquence, sur la base de la susdite Loi Fondamentale du Royaume des Pays-Bas et de la relative déclaration de V. Exc., par lesquelles vient d'être rendu à l'Église Catholique la liberté qui lui est due, le St. Père donnera suite à la réorganisation de la hiérarchie épiscopale, depuis si longtemps et si vivement désirée.

Si la note, que le soussigné adressait à V. Exc. sous la date du 9 Décembre 1851, rappelait la convention de l'année 1827 entre le St. Siége et le Gouvernement des Pays-Bas, à l'égard de laquelle on priait V. Exc. de vouloir bien prendre les nécessaires et mutuelles intelligences, cela avait principalement en vue de connaître, si le Gouvernement Néerlandais persistait toujours dans l'idée qu'il avait autrefois manifestée et déclarée nettement, à l'occasion surtout des négociations qui eurent lieu en l'an 1841, c'est-à-dire de vouloir tenir en suspens l'éxécution de la dite convention, jusqu'à nouvelles intelligences. Puisque, comme en ce temps-là, où le St. Siége, en vue des avantages que l'Église Catholique Néerlandaise devait ressentir par suite de l'érection

(1) De stukken waarbij niets is opgemerkt, zijn aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal medegedeeld.

des vicariats Apostoliques, n'eut aucune difficulté à adhérer à a demande qu'on lui fit de suspendre l'exécution de la convention de 1827 (comme cela est démontré par la note de Mgr. Capaccini, ensuite cardinal de la Ste Église, en date du 8 Octobre 1841 adressée à ce Royal Gouvernement, et aussi par la relative réponse), — de même à présent le St. Siége trouverait bien moins de difficulté à ce sujet, en vue des plus grands avantages que l'on attend de la réorganisation de la hiérarchie épiscopale dans le Royaume des Pays-Bas.

Mais il paraît, que Votre Exc., afin d'éviter que les relations entre l'Église Catholique et le Gouvernement Néerlandais reposassent à l'avenir sur une base de double espèce, après avoir déclaré que rien ne s'oppose, quant à la Loi Fondamentale du Royaume, à la libre réorganisation de la hiérarchie, non seulement Elle s'est montrée peu disposée à l'exécution de la susdite convention, mais en outre Elle a demandé que les deux parties contractantes soient déclarées déliées des engagements réciproquement contractés par la susdite convention. Votre Excellence voudra bien permettre au soussigné d'observer que la convention de 1827, en demeurant sans exécution, ne pourra jamais servir de base aux relations entre l'Eglise et l'Etat, tant que cette suspension ne soit d'un commun accord ôtée, et dans l'hypothèse où cette même suspension puisse un jour être ôtée, la convention de 1827 deviendrait, par suite des nouvelles intelligences arrêtées par les deux parties contractantes, la seule base des susdites relations, particulièrement quant aux articles y contenus, qui ne seraient en opposition au fait de la réorganisation hiérarchique déjà accomplie.

Enfin, conformément aux désirs plusieurs fois manifestés par ce Royal Gouvernement, le soussigné est autorisé à déclarer au nom du St. Siége, que le St. Père, en donnant suite à la réorganisation de la hiérarchie épiscopale dans le Royaume des Pays-Bas, cela sera effectué indépendamment de la convention de l'année 1827, laquelle sera en conséquence mise de côté en cette occasion, comme cela eût déjà lieu lors de l'érection des vicariats apostoliques exécutée en l'an 1841.

Le soussigné aime à espérer que cette déclaration puisse être conforme aux intentions du Gouvernement Néerlandais, exposées dans la dernière note de Votre Exc., et il saisit etc.

(*Get.*) C. BELGRADO.

V. *Afschrift van het antwoord des Ministers van Buitenlandsche Zaken aan den Pauselijken Internuntius, de dato* 14 *Augustus* 1852.

Le soussigné, Ministre des Affaires Etrangères, a eu l'honneur de recevoir la note, que Monsignor Belgrado, Internonce du St. Siége, a bien voulu lui remettre le 23 Juin dr., et par laquelle il déclare, en réponse à la communication du soussigné du 24 Mars de la même année, que l'Eglise Catholique, conformément aux principes de la loi Fondamentale du Royaume des Pays-Bas, et d'après la déclaration du soussigné, étant libre de recevoir l'organisation qui lui convient, et rien ne s'opposant à ce que la hiérarchie épiscopale de la même Eglise ne soit librement rétablie par le St. Siége, le St. Père donnera suite à la réorganisation de cette hiérarchie dans le Royaume.

Mgr. Belgrado, entrant ensuite dans des considérations sur la valeur éventuelle de la convention de 1827, confirmé en 1841, à côté de la libre organisation de l'Église, finit par déclarer, au nom du St. Siége, que le St. Père, en donnant suite à la réorganisation de la hiérarchie épiscopale dans ce Royaume, l'effectuera indépendamment de la convention de l'année 1827, laquelle sera en conséquence mise de côté en cette occasion, comme cela eût déjà lieu lors de l'érection des vicariats apostoliques en 1841.

Le soussigné a remarqué à son grand regret, que les considérations exposées dans sa communication précitée du 23 Juin, avec toute franchise et précision, ne paraissent pas avoir été exactement comprises et appréciées par le St. Siége.

Si le soussigné a déclaré, que rien ne s'opposait à ce que l'organisation de l'Église Catholique dans ce Royaume eût lieu librement, cette déclaration s'est faite sous la réserve expresse, que le St. Siége serait d'accord avec le Gouvernement du Roi sur la non-valeur éventuelle du concordat de 1827, et nommément que le St. Père reconnaîtrait avec lui, que dans ce cas et par le seul fait de la libre organisation de l'Église Catholique dans le Royaume, le Gouvernement des Pays-Bas serait réciproquement libéré des obligations qui résulteraient pour lui des conventions de 1827 et 1841, dont il paraît suivre directement qu'il ne saurait être question de cette organisation, avant qu'il n'y ait entente complète sur la valeur éventuelle des actes de 1827 et 1841.

Si d'un côté les principes de la Loi Fondamentale permettent une libre organisation des affaires religieuses des différents cultes, d'un autre ces principes ne portent pas atteinte aux conventions existantes entre l'Etat et ces cultes, et l'adoption de la Loi Fondamentale ne saurait y avoir dérogé, de manière que si, lors de l'adoption de la Loi Fondamentale actuelle, de pareilles conventions existaient, celles-ci dominent les dispositions fondamentales, et en restreignent et suspendent l'application. A côté d'une autre appréciation, l'Etat pourrait unilatéralement se libérer de ses engagements, en modifiant la Constitution; si non, l'autre partie se trouvera réciproquement engagée par les mêmes conventions, et elle ne saurait invoquer les dispositions fondamentales, ni en faire l'application au détriment des engagements contractés, sans qu'au préalable les deux parties ne se soient concertées à ce sujet, soit expressément soit tacitement.

Dès-lors le St. Siége ne saurait se permettre tel acte, sans décharger ipso facto l'Etat Néerlandais des obligations existantes. La réserve faite dans la communication du soussigné, était donc loin d'être arbitraire ou superflue, et le Gouvernement des Pays-Bas doit persister, que par une libre organisation de l'Église Catholique par le St. Siége, d'après la note du 24 Mars, les conventions existantes devront être considérées comme annullées.

En conséquence l'on ne saurait se dissimuler, que par rapport aux intelligences mutuelles sur la valeur permanente et la portée des engagements de 1827 et 1841, en cas d'une libre organisation de l'Eglise Catholique dans le Royaume des Pays-Bas, auxquelles se rapporte la seconde partie de la note de Mgr. Belgrado, comme il ne saurait échapper à la sagacité de Mgr. l'Internonce, une divergence totale d'opinions sépare les deux Gouvernements. Pendant que d'un côté on est d'avis, que par le seul fait de la libre organisation de l'Église Catholique, le Gouvernement des Pays-Bas soit réciproquement reconnu libéré des engagements de 1827 et 1841, de l'autre on croit devoir maintenir en vigueur les dits engagements, concédant seulement que la convention de l'année 1827 soit encore mise de côté, à l'occasion de la libre organisation de l'Eglise Catholique, jusqu'à ce que cette suspension soit levée d'un commun accord. Mettre de côté ces conventions, à condition qu'elles puissent un jour reprendre toute leur force obligatoire, c'est en réalité les maintenir, c'est seulement différer leur exécution. A côté de la liberté à accorder à l'Eglise Catholique Romaine dans les Pays-Bas, ce serait ni logique ni juste. Ce serait faire reposer pour le moment les relations entre l'Etat et la dite Eglise sur une seule base, mais conserver la possibilité de faire revivre éventuellement une autre base, peu en harmonie avec les principes qu'on prendrait aujourd'hui pour point de départ.

En acceptant d'ailleurs la déclaration de Mgr. Belgrado dans un sens littéral et absolu, comme on est en droit de le faire, et [illegible] admettant par là que la suspension continuée de la convention de 1827 puisse être assimilée a son annihilation réelle, le soussigné ne saurait concevoir ce qui pourrait retenir le St. Père de venir au-devant des sérieuses appréhensions du Gouvernement de S. M., par une déclaration explicite, qui ne puisse laisser subsister de doute à cet égard.

Le soussigné prie Mgr. Belgrado, de vouloir soumettre [illegible] considérations à la haute sagesse de Mgr. le Cardinal Secrétaire d'[illegible] communiquer en même temps à S. Em. les instances du Gouvernement du Roi, qu'il puisse plaire encore au St. Siége de lui faire parvenir une déclaration précise et nette, telle qu'elle fût désirée par la note du sousigné du 24 Mars dr.

Le soussigné saisit etc.

La Haye, le 14 Août 1852.

(*Get.*) VAN SONSBEECK.

VI. *Nota van den Pauselijken Internuntius dd.* 17 *September* 1852.

A Son Excellence Mr. van Sonsbeeck, etc. etc. etc.

La Haye, ce 17 Septembre 1852.

Le soussigné Internonce Apostolique, s'est empressé de porter à la connaissance de S. Em. Mgr. le Cardinal Antonelli, l'office que Votre Exc. a bien voulu lui adresser sous la date du 14 Août dr., en réponse à sa note du 23 Juin de cette année.

Dans la note susmentionnée du 14 Août, on insistait vivement de nouveau de la part du Gouvernement, afin que le St. Siége et le Gouvernement des Pays-Bas fussent declarés déliés des engagements contractés en vigueur de la convention de 1827, et confirmés ensuite dans 1841. La raison principale qui déterminait le Gouvernement des Pays-Bas à demander une telle déclaration, était basée sur un principe reconnu par le Gouvernement même, savoir, que les concordats ont une valeur supérieure aux mêmes lois fondamentales du Royaume, de sorte que le St. Siége venant au rétablissement de l'Épiscopat dans le Royaume des Pays-Bas, il faudrait ou modifier le statut en faveur des Catholiques en conservant le concordat, ou voulant profiter du statut même, il serait nécessaire de déclarer cessé tout engagement contracté réciproquement en vertu des conventions précédentes. Le Saint Siége reconnait et accepte le principe énoncé par le Gouvernement des Pays-Bas relativement à la force des [illegible] publique, et que le St. Siége a toujours soutenu. [illegible] sans aucun doute, que sans préjuger au principe susdit, quelques particulières considérations étaient valables à retenir le St. Siége de faire explicitement la déclaration demandée, et cela d'autant plus que les externations proposées par le soussigné dans sa note du 23 Juin dernier étaient, du moins pour les résultats, correspondantes à une implicite renonciation à la convention de 1827 et 1841.

Mais attendu que le Gouvernement des Pays-Bas a trouvé opportun d'insister de nouveau pour avoir une déclaration explicite de la part du St. Siége, le soussigné Internonce Apostolique, au nom du St. Père et d'après l'ordre positif, reçu de la part de Sa Sainteté, s'empresse de déclarer, que le Souverain Pontife, ayant vu que, par suite de la dernière Loi Fondamentale du Royaume des Pays-Bas, ont été ôtés les obstacles qui empêchaient le libre exercice de son droit, existant en vertu de sa primatie sur l'Eglise Universelle par constitution divine, de régler les choses ecclésiastiques, procédera en vertu du même droit au rétablissement de l'Episcopat dans le Royaume des Pays-Bas, en déclarant en outre que par le fait même du rétablissement de l'Episcopat cesseront pour le Royaume tous les particuliers engagements contractés réciproquement, c'est-à-dire par le St. Siége et le Gouvernement des Pays-Bas, en force de la convention de 1827, et des engagements de 1841, actes qui tous les deux avaient encore pour but d'écarter autant que possible les obstacles, qui en ce moment se trouvent intégralement lévés par le statut, au libre exercice du droit qui concerne le St. Siége.

Le soussigné aime à croire que le Gouvernement des Pays-Bas voudra bien reconnaître dans la présente déclaration solennelle du St. Père une nouvelle marque de déférence pour le Gouvernement, ainsi qu'une nouvelle preuve de l'empressement de Sa Sainteté pour les intérêts spirituels des Catholiques, sujets de S. M. le Roi des Pays-Bas; et il saisit cette nouvelle occasion etc.

(*Get.*) BELGRADO.

VII. *Afschrift van het uittreksel van eene voordragt van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan den Koning, de dato* 20 *September* 1852. (*Niet* aan de Staten-Generaal overgelegd.)

's Gravenhage, 20 September 1852.

Er blijft mij thans alleen over U. M. voor te stellen, den Pauselijken Internuntius de ontvangst van zijn gedacht antwoord te doen kennen, met bijvoeging dat de door hem van wege Z. H. den Paus afgelegde verklaring aan het dezerzijds verlangen voldoet en dan daarbij tevens acte te doen nemen van de officieuselijk door Mgr. Belgrado gedane mededeeling van het voornemen van den H. Vader om, alvorens tot de regeling der kerkelijke aangelegenheden over te gaan, van den tijd wanneer en de wijze waarop, aan U. M. kennis te doen geven.

Ik zal U. M. welbehagen ten deze te gemoet zien.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

(*Get.*) VAN SONSBEECK.

VIII. *Afschrift van den brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan den Pauselijken Internuntius, de dato 16 October 1852.*

Monsignor Belgrado, Internonce du St. Siége.

La Haye, le 16 Octobre 1852.

Le soussigné Ministre des Affaires Etrangères, s'est empressé, de mettre sous les yeux de son Auguste Souverain, la note que Mgr. Belgrado, Internonce du St. Siège, a bien voulu lui adresser sous la date du 17 Septembre dr., en réponse à ses offices du 24 Mars et du 14 Août de cette année.

D'après les ordres du Roi, le soussigné à l'honneur d'exprimer à Mgr. l'Internonce la satisfaction du Gouvernement de S. M., que le St. Père a daigné se réunir explicitement à la manière de voir du Gouvernement Néerlandais, que, lorsque Sa Sainteté, conformément aux principes de la Loi Fondamentale du Royaume des Pays-Bas, et d'après la déclaration du soussigné du 24 Mars dr., aura librement règlé la hiérarchie épiscopale de l'Église Catholique, comme cela lui paraîtra convenir, dans ce cas et par le seul fait de cette organisation, le Gouvernement des Pays-Bas sera réciproquement libéré des obligations résultant pour lui des conventions de 1827 et de 1841, et que ces mêmes conventions cesseront ainsi d'avoir tout effet et seront considérées comme entièrement abolies.

Une parfaite entente quant au fond de la question, qui occupe le Gouvernement de S. M. et le St. Siége, se trouvant ainsi établie, le soussigné croit pouvoir passer sous silence les considérations émises par Mgr. l'Internonce, dans sa note du 17 Septembre dernier, sans toutefois vouloir être censé par ce silence d'y donner son assentiment. Le soussigné se trouve encore chargé d'exprimer le consentement du Gouvernement du Roi de ce que Mgr. l'Internonce a bien voulu lui communiquer officiensement que le St. Siège, avant de procéder à la réorganisation de l'Église Catholique, a l'intention d'en faire part au Gouvernement Royal comme aussi de l'époque où elle se fera.

Le soussigné saisit cette occasion etc.

(*Get.*) Van Sonsbeeck.

IX *a* en *b*. *Brief van Z. M. gezant te Rome de dato* 12 *Maart* 1853, *met bijliggende Vertaling des briefs van den kardinaal Antonelli, dd.* 11 *Maart* 1853. (Aan de Staten-Generaal *niet* medegedeeld.)

Rome, le 12 Mars 1853.

Monsieur le Baron!

Hier soir, à dix heures, et lorsque suivant mes habitudes regulières et solitaires, j'allais me retirer, j'ai reçu du Cardinal Secrétaire d'État la lettre que Votre Exc. trouvera ci-jointe en original et traduction.

Je m'empresse également de lui transmettre les pièces d'un si haut intérêt, auxquelles la dite lettre servait d'accompagnement, savoir:

1°. deux exemplaires de l'allocution prononcée par le St. Père dans le consistoire secret qui a été tenu au Vatican le 7 de ce mois, et ayant pour principal objet d' annoncer au Sacré Collège le rétablissement de la hiérarchie épiscopale aux Pays-Bas;

2°. deux exemplaires des lettres apostoliques, en date du 4 du même mois, réglant les conditions de ce rétablissement, après en avoir développé les motifs historiques.

L'ensemble de cette communication formera un paquet assez volumineux, mais je n'ai pas cru devoir être arrêté par des considérations d'économie à cause de l'importance de son objet, importance qui même à une autre époque eût probablement motivé l'envoi d'un courrier spécial.

Je prie V. Exc. etc.

(*Get.*) Liedekerke.

Traduction.

Excellence,

Avant que l'on ne procède à la distribution et à la promulgation au moyen du journal de Rome, de la récente allocution pontificale, qui a pour objet principal l'heureux rétablissement de la hiérarchie épiscopale dans les États de S. M. le Roi des Pays-Bas, mon Auguste Souverain, je m'empresse pour le moment, de faire parvenir ci-joint à V. Exc. deux exemplaires de l'acte pontifical, et le même nombre du bref apostolique qui lui sert de base, me reservant de lui envoyer d'autres exemplaires de la même allocution, aussitôt que la distribution en sera faite.

En me procurant ce bien juste empressement à l'égard de V. Exc. je saisis etc.

(*Get.*) J. Card. Antonelli.

X. *Brief van Zijner Majesteits Gezant te Rome, dd.* 14 *Maart* 1853. (Aan de Staten-Generaal *niet* medegedeeld.)

A Son Excellence Monsieur le Baron J. P. P. de Zuijlen de Nyevelt, Ministre des Affaires Étrangères à la Haye.

Rome, le 14 Mars 1853.

Monsieur le Baron!

Si mes informations sont exactes, et j'ai tout lieu de le croire, le paquet destiné à Monsignor Belgrado et qui contient les mêmes importants documents que ceux que j'ai eu l'honneur de transmettre à Votre Excellence le 12 du courant, ne doit être expédié qu'aujourd'hui à son prélat, par la voie, il est vrai, un peu plus accélérée, que celle d'ordinaire, de Marseille et de Paris.

Les deux paquets arriveront donc à la Haye à-peu-près en même temps, mais outre des exemplaires de l'allocution et des lettres apostoliques, celui pour l'Internonce comprend encore les brefs de nomination du vicaire apostolique de Bois-le-Duc au titre et aux fonctions d'archevêque d'Utrecht, en lui laissant provisoirement l'administration de son ancien vicariat, et ceux de nomination de ses collègues de Breda et de Ruremonde au titre et aux fonctions d'évêques. Il restera donc à pourvoir à deux siéges, pour lesquels je pense que des candidats seront proposés par les trois hauts dignitaires ecclésiastiques que je viens d'indiquer.

L'on doit aussi avoir envoyé à Monsignor Belgrado, soit pour les récompenser de leur zèle, soit pour les dédommager de la part d'autorité qu'ils vont perdre, six billets, émanant, je crois, du grand-maître de la maison de Sa Sainteté, par lesquels les archiprêtres actuels sont nommés *camériers d'honneur* du Saint Père, ce qui les autorise à introduire le violet dans certaines parties de leur costume; toutefois cette dignité a un caractère viager, c'est-à-dire qu'elle cesse avec le pontife de qui on l'a reçue, et qu'il faut dès-lors obtenir une nouvelle nomination de son successeur pour continuer à jouir du privilège qu'elle confère.

Il a enfin été donné pour instruction à l'Internonce d'appeler près de lui à la Haye les trois vicaires apostoliques dans le but de se concerter avec ces prélats sur les mesures à prendre pour mettre à exécution les dispositions contenues dans les lettres apostoliques.

Voilà, pour le moment, tout ce que je puis avoir l'honneur de communiquer à Votre Excellence, me prévalant avec empressement de cette occasion pour lui renouveler les assurances de ma haute considération.

(*Get.*) Liedekerke.

P. S. Au moment où j'allais fermer la présente dépêche, le cardinal Antonelli m'envoye un de ses employés pour me dire que plusieurs erreurs s'étant glissées dans l'impression des lettres apostoliques, je dois considérer comme non avenues les deux copies des dites lettres que j'ai déjà transmises à Votre Excellence, et qu'en conséquence il m'en sera sous peu envoyé d'autres exemplaires, qui seuls devront être considérés comme officiels, et que je m'empresserai alors, Monsieur le Baron, de vous faire parvenir.

XI. *Brief van Zijner Majesteits Gezant te Rome dd.* 18 *Maart* 1853. (Aan de Staten-Generaal *niet* medegedeeld.)

A Son Excellence Monsieur le baron J. P. P. de Zuylen de Nyevelt, Ministre des Affaires-Étrangères à la Haye.

Rome, le 18 Mars 1853.

Monsieur le Baron,

La secrétairerie d'état m'ayant envoyé hier, dans l'après-dinée, plusieurs exemplaires de la nouvelle édition des lettres apostoliques, édition revue et corrigée selon les ordres et les intentions du Souverain Pontife, je m'empresse à mon tour, et pour répondre au désir qui m'a été exprimé à ce sujet, et en même temps pour faire suite à mes rapports des 14 et 16 de ce mois, numéro's 609 et 610, de transmettre ci-joint à Votre Excellence, deux des dits exemplaires, me prévalant d'ailleurs de cette occasion pour lui renouveler les assurances de ma haute considération.

(*Get.*) Liedekerke.

XII*a*. *Brief van den Pauselijken Internuntius dd.* 24 *Maart* 1853, *met de Allocutie in het oorspronkelijke.*

A Son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Étrangères de S. M. le Roi des Pays-Bas.

La Haye, le 14 Mars 1853.

Le soussigné, Internonce Apostolique a l'honneur d'accompagner ci-joint à son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Étrangères de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas un exemplaire de l'Allocution prononcée par Sa Sainteté le Souverain Pontife, dans le consistoire secret, qui a eu lieu à Rome le 7 du courant, pièce reçue aujourd'hui même de la part de Son Eminence Monseigneur le Cardinal Secrétaire d'Etat, et renfermant les dispositions arrêtées par Sa Sainteté, en vue de règler incessamment l'institution de la hiérarchie épiscopale dans le Royaume des Pays-Bas, par la formation de cinq siéges épiscopaux, savoir, le siége métropolitain archiépiscopal d'Utrecht et les siéges épiscopaux de Harlem, Bois-le-Duc, Breda et Ruremonde.

Le soussigné saisit avec empressement cette nouvelle occasion pour réiterer à Son Excellence Monsieur le Ministre les assurances de sa haute considération.

(*Get.*) Belgrado.

XII *b*. *Sanctissimi Domini Pii, Divina Providentia Papae IX Allocutio habita in Consistoririo Secreto Die VII Martis Anno MDCCCLIII.*

Venerabiles Fratres!

Cum placuerit misericordiarum Patri, et Deo totius consolationis magnum gravissimis Nostris angustiis afferre levamen, tum nulla interposita mora illud Vobiscum communicamus, Venerabilis Fratres, ac pro certo habemus, parem Nostrae vestram futuram esse laetitiam. Vobis enim nuntiamus, optatissimum singulari Divinae Clementiae beneficio illuxisse diem, quo in florentissimo Hollandiae, et Brabantiae Regno ordinariam Episcoporum Hierarchiam juxta communes Ecclesiae regulas restituere, atque ita dilectissimae illius Dominici gregis partis incolumitati ac prosperitati majorem in modum consulere possimus. Nemo vestrum ignorat, Venerabiles Fratres, quae fuerit illarum regionum vel a primis christianae religionis saeculis conditio, et quomodo illi populi septimo vertente saeculo a Sancto Villibrordo apostolica plane virtute clarissimo, ejusque in sacro ministerio sociis divinam Christi Domini religionem, ac doctrinam acceperint, didicerint, quae tam faustos tam felices habuit progressus, ut paulo post S. Sergius I. Decessor Noster Ultrajectensem Episcopalem Sedem erigendam, eamque ipsi Villibrordo regendam et moderandam censuerit. Atque optime noscitis quanta industria, constantia, contentione tum idem S. Villibrordus, tum S. Bonifacius Germaniae Apostoli titulo merito insignitus, tum alii subsecutis inde temporibus Antistites, quorum aliqui Sanctorum Coelitum ordini adscripti fuere, nullis neque consiliis, neque laboribus, neque vigiliis sibi parcendum esse duxerint, ut per easdem regiones quotidie magis Catholicam fidem longe lateque propagarent, omnesque earum regionum populos sanctissimis ipsius fidei praeceptionibus imbuerent, atque nutrirent. Hinc sanctissima nostra religio in iisdem regionibus, divina adspirante gratia, ita firma consistere, ac magis magisque augescere, vigere, et efflorescere visa est, ut anno millesimo quingentesimo quinquagesimo nono rec. me. Paulus IV. Decessor Noster suis Apostolicis Litteris Ultrajectensem Episcopalem Sedem Metropolitanae Ecclesiae dignitate, juri-

bus, et privilegiis decorandam, et quinque alias Episcopales Sedes ipsius Ultrajectensis Archiepiscopatus Suffraganeas in illis regionibus erigendas existimaverit.

Atque utinam in dilecta illa Dominici agri parte, quae prospere feliciterque exulta uberrimos laetissimosque justitiae fructus in dies erat editura, inimicus homo nunquam superseminasset zizania! Utinam in illos fideles populos nunquam irruissent catholicae religionis hostes, qui eorum artibus omnia conati sunt, ut earumdem regionum populos a catholico cultu avellerent. Neque hic jam commemorare volumus luctuosissimam sane eorum temporum perturbationem et maxima, omnibusque notissima damna, quibus cum summo fidelium detrimento florentissimae illae Ecclesiae miserandum in modum afflictae, divexatae, ac prostratae fuere. Quamobrem, veluti probe cognoscitis, Romani Pontifices, qui magnis infirmorum membrorum Christi periculis pastoralem diligentiam adhibere nunquam intermiserunt, nihil certe inausum, nihilque intentatum reliquere, ut afflictis illis Ecclesiis omnem opem afferrent, et gravissima averterent mala, quibus illi premebantur fideles. Atque haud opus est, ut Vobis in mentem revocemus quibus paternis prorsus curis, quibusque providentissimis, ac sapientissimis consiliis Gregorius XIII, Clemens VIII, Alexander VII, Clemens IX, Innocentius XII, Benedictus tum XIII, tum XIV, aliique Decessores Nostri sine intermissione allaboraverint, ut Hollandiae, ac Brabantiae Catholicis omni ope et studio succurrerent, et illas Ecclesias ab interitu vindicarent, atque in pristinum splendorem restituerent; cum haec omnia Vobis apprime nota sint, Venerabiles Fratres. Atque etiam scitis quanta sollicitudine rec. me. Gregorius XVI Praedecessor Noster omnem operam ad religionis negotia in illis regionibus magis magisque componenda, et ad ecclesiasticam disciplinam instaurandam contulerit. Etsi vero idem Praedecessor Noster, Serenissimo illo Rege favente, haud omiserit multa provide sapienterque constituere, ac prae oculis habere exoptatam Episcopalis Hierarchiae instaurationem, tamen ob temporum adjuncta hujusmodi opus tunc minime urgendum esse duxit. ac Vicarios Apostolicos Episcopali dignitate ornatos in Brabantia augendos censuit.

Itaque vehementer laetamur, cum Nos Divina Clementia, licet immeritos, reservasse videatur ad illud opus perficiendum, in quo Praedecessores Nostri tanta cura, et studio elaboraverant. Equidem ubi inscrutabili Dei judicio ad hanc sublimem Principis Apostolorum Cathedram evecti fuimus, illico summa alacritate, omnique sollicitudine curas, cogitationesque Nostras ad ecclesiastica illius Regni negotia convertimus. Ac pro Apostolici Nostri ministerii munere, et singulari illa caritate, qua ejusdem Regni fideles prosequimur, nihil certe antiquius habuimus, quam ea omnia peragere, quae et sanctissimae nostrae religionis rationibus, et eorumdem fidelium utilitati maxime conducere possent. Incredibili igitur animi Nostri consolatione perspeximus tandem advenisse illud tempus tantopere exoptatum, quo ibi cum maximo rei catholicae emolumento, et illorum fidelium bono Episcopales Hierarchia ex communibus Ecclesiae regulis possit instaurari. Namque animadvertimus, catholicam in eo Regno religionem, Deo bene juvante, magis in dies progredi, et permagnum Catholicorum ibi degentium numerum passim augeri, et benevolam ac propensam esse illius Serenissimi Regis erga Catholicos ipsos sibi subjectos voluntatem, et quotidie magis ea amoveri impedimenta, quae rei catholicae olim adversabantur, quaeque penitus amovenda esse confidimus ob illorum aequitatem et justitiam, qui illius Gubernii res moderantur, atque administrant. Accedit etiam, ut non solum Venerabilis Fratres, qui Vicarii Apostolici munere ibi funguntur, verum etiam universus ille Clerus, et quamplurimi laici viri cujusque ordinis et conditionis enixis, iteratisque precibus a Nobis efflagitarint, ut ibi commemoratam Episcoporum Hierarchiam restituere vellemus. Vos ipsi intelligitis, Venerabilis Fratres, quo lubenti laetoque animo has postulationes exceperimus, cum Nostrae omnes curae, sollicitudines, studia, consilia eo semper spectaverint, ut ejusmodi res ad optatum exitum posset adduci. Quapropter, audito consilio VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregationis Fidei propagandae praepositae, quibus gravissimum hoc negotium examinandum commissimus, nihil Nobis gratius, nihil optabilius esse poterat, quam ut in Hollandiae, ac Brabantiae Regno Episcopalem Hierarchiam juxta ardentissima Nostra desideria instauraremus. In illo itaque Regno ecclesiastici regiminis formam ad eum plane modum restituimus, qui libere viget apud alias excultas praesertim gentes, in quibus nulla peculiaris adsit causa, ut extraordinario illo Vicariorum Apostolicorum ministerio regantur. Quocirca ecclesiasticam ibi provinciam instituentes decrevimus, quinque Episcopales Sedes in praesentia esse erigendas, nempe Ultrajectensem, Harlemensem, Buscoducensem, Bredanam, et Ruremundensem. Ac memoria repetentes vetera illustria sane facta, et monumenta ejusdem Ultrajectensis Sedis, quae, veluti diximus, a Paulo IV. Decessore Nostro Archiepiscopalis Ecclesiae honoribus et privilegiis fuit decorata, ac sanctissimae nostrae religionis rationes, et alia gravissima rerum adjuncta serio considerantes, plane non dubitavimus, eamdem Ultrajectensem Sedem ad pristinam Metropolitanae Ecclesiae dignitatem ac splendorem evehere et restituere, eique alias commemoratas quatuor Suffraganeas Episcopales Sedes attribuere. Habetis, Venerabiles Fratres, quae Vobis non sine magna animi Nostri laetitia de Episcopalis in Hollandiae ac Brabantiae Regno Hierarchiae instauratione breviter raptimque significanda existimavimus. Apostolicas vero de hac re Litteras jam proferri, illasque Vobis exhiberi mandavimus, ut clarius et plenius ea omnia noscere possitis, quae ad hanc ipsam rem pertinent.

Nunc autem plane non dubitamus, quin pari consolatione et gaudio audituri sitis quae pro Apostolica Nostra sollicitudine egerimus, ut catholica Ecclesia ejusque salutaris doctrina in Costaricensi Americae meridionalis Republica majora in dies incrementa suscipiat. Neminem Vestrum latet quam vehementer de Ecclesiis in America meridionali existentibus anxii atque solliciti simus, et qua impensa cura atque studio illarum indigentiis occurrere non desinamus, et quantopere exoptemus omnes invenire rationes, quibus easdem Ecclesias sublevare et recreare possimus. Hinc laetissimo prorsus, gratissimoque animi Nostri sensu excepimus petitionem Dilecti Filii Illustris et Honorabilis Viri Joannis Raphaelis Mora, hodierni praedictae Costaricensis Reipublicae Praesidis, qui a Nobis enixe postulavit, ut ecclesiasticas illius ditionis res ordinare vellemus. Cum ejusmodi desideria Nostris studiis plane faverent, manum operi statim admovimus, ac Dilecto Filio Nostro Jacobo S. R. E. Cardinali Antonelli a publicis Nostris negotiis in mandatis dedimus, ut de componendis in illa Republica Religionis, Ecclesiaeque negotiis, quas potior Nostra est cura, cum Dilecto Filio Nobili Viro Marchione Ferdinando de Lorenzana, ejusdem Reipublicae apud Nos et hanc Sanctam Sedem Ministro atque ad hoc peragendum negotium destinato ageret. Itaque suscepta tractatione Conventio fuit inita, cui uterque subscripsit, postquam ejusdem Conventionis capita, seu articuli Nostro jussu a peculiari VV. FF. NN. S. R. E. Cardinalium Congregatione maturo examine perpensi, atque a Nobis rati habiti fuerunt. Plenam accuratamque de iis omnibus, quae conventa sunt, cognitionem habebitis, Venerabiles Fratres, cum Apostolicae de hac re Literae editae fuerint. Interim vero non mediocri jucunditate Vobis significamus, cautum fuisse in primis, ut ibi Catholica Religio omnibus suis juribus libere, ac tranquille perfrui debeat, quibus ex divina sua institutione, et Sacrorum Canonum sanctione potitur; utque in omnibus illius ditionis scholis instituendi ac docendi ratio cum ejusdem catholicae Religionis doctrina congruere debeat. Constitutum quoque est, ut Venerabilis Frater Episcopus S. Josephi, aliique omnes Antistites, qui inibi esse poterunt, quando novae erigantur Dioeceses, in pastoralis muneris partibus obeundis, propriaque jurisdictione exercenda plenam habeant libertatem, scholis advigilent, ac theologicae praesertim doctrinae, aliarumque sacrarum disciplinarum institutionem omnimodo libertate dirigant, et moderentur. Decretum quoque est, ut Ecclesiae, ejusque sacris, Ministris congrua, decens, et omnino libera, atque in tuto posita dos attribuatur, et omnes illius Reipublicae fideles cum hac Apostolica Sede catholicae veritates, et unitatis centro libere communicare valeant; ut Religiosae Familiae ex proprii instituti regulis ibi denuo commorari queant. Sancitum quoque et vindicatum jus est, quo pollet Ecclesia, acquirendi scilicet et possidendi quaecumque bona stabilia atque frugifera. Cautum etiam volumus, ut omni studio opportuna quaeque comparentur subsidia, quo infideles, qui in illius Reipublicae territorio morantur, ac misere sedent in tenebris et umbra mortis, collustrentur evangelicae lucis radiis, atque ad unicum Christi ovile traducantur. Omni cura prospeximus, ut ecclesiastica disciplina majorem in modum vigeat, ac diligentissime in iis etiam servetur, de quibus nulla in Conventione mentio est facta. Ratione autem habita tum bonorum, quae ex ejusmodi Conventione in rem catholicam redundare cognovimus, tum redituum, qui Ecclesiae, ejusque sacris Ministris adtributi fuere, ejusdem Reipublicae Praesidi, ejusque in munere ipso Successoribus honorificum jus concedendum censuimus, nominandi scilicet ad Episcopales Sedes, et ecclesiastica quaedam Beneficia, cum illa vacaverint.

Haec omnia, quae maximo Nobis solatio inter multiplices, molestissimasque Nostri Pontificatus sollicitudines extiterunt, Vobis nuncianda erant, Venerabiles Fratres. Ac persuasissimum Nobis est, Vos pari laetitia sensu accepisse quae ad majorem Divini Numinis gloriam, ejusque Sanctae Ecclesiae incrementum, et prosperitatem, atque ad animarum salutem cum in florentissimo Hollandiae et Brabantiae regno, tum in Costaricensi Republica a Nobis peracta et constituta sunt. Verum dum hac consolatione utimur, haud satis exprimere possumus acerbissimum dolorem, quo dies noctesque angimur ob crudelissimum et nunquam satis detestandum bellum, quo in aliis multis iisque amplissimis ditionibus Catholica divexatur, et laceratur Ecclesia. Siquidem in his regionibus saeva immaculatae Christi Sponsae vulnera in dies infliguntur, et catholica fides ac doctrina oppugnatur, proculcatur, et sacrae atque ecclesiasticae res omnibus angustiis, et offensionibus premuntur, et morum depravatio, ac perversae omnis generis opiniones, et errores dominantur. Itaque, Venerabiles Fratres, assiduis enixisque precibus Deum orare et obsecrare nunquam intermittamus, ut pro sua bonitate necessarias Nobis vires, impertiri, ac Nostris curis, laboribus, consiliis benedicere velit, quo tantam malorum congeriem avertere possimus.

Jam vero ad amplissimum Vestrum Ordinem animum intendentes, statuimus hodierno die viros ingenii, pietatis, doctrinae, et rerum gestarum laude praestantes in Collegium Vestrum cooptare. Antequam vero id agamus, manifestandos esse ducimus duos Cardinales, quos in Consistorio die 15 mensis Martii superiori anno a Nobis habito creavimus, et hactenus in pectore reservavimus. Horum primus est Venerabilis Frater Michael Viale Prelà Archiepiscopus Carthaginiensis, qui vitae integritate, morum gravitate, et comitate spectabilis, ac praestanti ingenio et doctrina praeditus, postquam Apostolici Nuntii munere apud Regiam Bavaricam Aulam summa cum laude est perfunctus, munus idem penes Caesaream et Apostolicam Vindobonensem Aulam plures per annos impeditissimis temporibus, ac trepidis in rebus tanta fide, sagacitate, prudentia, labore, et rei catholicae studio obivit, ut de Apostolica hac Sede egregie meritus communem omnium existimationem sibi merito, atque optimo jure comparaverit.

Alter vero Cardinalis, quem una publicamus, est Venerabilis Frater Joannes Brunelli Archiepiscopus Thessalonicensis. Is quoque religionis laude, morumque probitate spectatus, ac sacra praesertim doctrina excultus, postquam Canonici Juris scientiam in Romano Archigymnasio cum sui nominis fama, et auditorum utilitate tradidit, tam multos operososque labores pro Apostolica Sede pertulit in gravissimis obeundis muneribus Secretarii Congregationum Negotiis Ecclesiasticis extraordinariis, et Christianae Fidei propagandae praepositarum, ac Nostri apud Regiam Catholicam Hispanam Aulam Nuncii, ut indefessam, ac strenuam, quam eidem Apostolicae Sedi navavit operam, Cardinalitiae dignitatis praemio remunerandam esse judicaverimus.

Post evulgatos quos diximus, sex alios hodierno Consistorio Cardinales creamus. Atque horum unus est Venerabilis Frater Joannes Scitowski Archiepiscopus Strigoniensis. Hic excellenti pietate, aliisque egregiis animi dotibus clarus ab Episcopatu Quinque Ecclesiensi ab Archiepiscopalem Sedem Strigoniensem evectus ita omnibus illis virtutibus, quae Episcopum maxime decent, semper enituit, ut Carissimus in Christo Filius Noster Franciscus Josephus Austriae Imperator eum Nobis plurimum commendaverit, atque ut Cardinalis a Nobis fieret postulaverit. Nos igitur Virum et suis meritis maxime illustrem, ac tanta tantique apud Nos ponderis commendatione decoratum quam libentissime Vestro Ordini adscribimus.

Gaudemus etiam Cardinalatus honore decorare alium Venerabilem Fratrem. Is est Venerabilis Frater Franciscus Nicolaus Morlot Archiepiscopus Turonensis, qui insigni religionis et pietatis studio, ac pari in hanc Apostolicam Sedem fide, et observantia spectatus Aurelianensium primum Episcopus, postea ad Archiepiscopalem Turonensem Ecclesiam regendam evocatus tanta cura, industria, sedulitate omnes pastoralis muneris partes implere, atque ad catholica Ecclesia bene mereri contendit, ut illum dignissimum arbitremur, quem in Vestrum Ordinem adsciscamus. Quod dum agimus, rem Carissimo in Christo Filio Nostro Napoleoni Francorum Imperatori gratissimam facere certi sumus, cum Ipse id a Nobis vehementer petierit.

His addimus Venerabilem Fratrem Justum Recanati Episcopum Tripolitanum in partibus infidelium Lydiae. Hic a primo aetatis suae flore Religiosum

Ordinem minorum Cappuccinorum amplexus, regularis disciplinae studio, modestiae laude, iisque omnibus virtutibus, quae religiosum virum summopere decent ornatus, ac philosophicarum et theologicarum potissimum disciplinarum peritia praestans, Collegio Missionum Exterarum ejusdem Ordinis summo cum zelo praefuit, et Senogalliensem dioecesim sapienter, prudenterque administravit, ac tam sedulam solertemque Nobis, et Apostolicae Sedi in gravissimis cognoscendis negotiis praebuit operam, ut illum ad Cardinalitiam Dignitatem evehendum esse arbitremur.

Eadem porro Dignitate augemus Dilectum Filium Dominicum Savelli, qui, Delegati Apostolici munere perfunctus plures Pontificiae Nostrae Ditionis Provincias est moderatus, ad deinde inter Clericos Camerae Apostolicae adscitus, et hujus almae Nostrae Urbis Gubernator, ac S. R. E. Vice-Camerarius renunciatus, in his exercendis muneribus suam integritatem, prudentiam, consilium, dexteritatem ita Nobis probavit, ut eum eodum apud Vos loco habere voluerimus.

Pergratum autem Vobis fore, existimamus, a Nobis in amplissimum Vestrum Ordinem cooptari Dilectum Filium Prosperum Caterini, cujus eximia vitae integritas, religio, pietas, ingenium, doctrina Vobis est perspecta, cum gravissima munera Secretarii Congregationis Studiis moderandis praepositae, et Judicis Sacrarum Cognitionum, et Decani Collegii Protonotariorum Apostolicorum Participantium, atque Assessoris Inquisitionis in hac Urbe praeclare obierit.

Aequis vero plausibus Vos excepturos esse putamus alium spectabilem virum, quem Vestro Ordini adscribendum esse censuimus. Is est Dilectus Filius Vincentius Santucci, qui, ut nostis, egregiis animi, ingeniique dotibus ornatus, ac religionis et pietatis laude praestans, sacraque potissimum doctrina apprime excultus, postquam plures per annos, difficillimus temporibus Alter a Cardinali a publicis negotiis in multiplici, gravissimaque rerum publicarum procuratione sedulam, utilemque impendit operam, tanta prudentia, consilio, perspicacia laboriosissimum munus Secretarii Congregationis Negotiis Ecclesiasticis Extraordinariis praepositae sustinuit, ut illum Sacra Purpura honestandum omnino esse duxerimus.

Hi sunt praeclari Viri, quos in amplissimum Vestrum Ordinem cooptandos esse judicavimus.

Quid Vobis videtur?

Auctoritate Omnipotentis Dei, Sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, ac Nostra declaramus S. R. E. Presbyteros Cardinales

Michaelem Viale Prelà Archiepiscopum Carthaginiensem

Joannem Brunelli Archiepiscopum Thessalonicensem.

Insuper creamus S. R. E. Presbyteros Cardinales

Joannem Scitowski Archiepiscopum Strigoniensem

Franciscum Nicolaum Morlot Archiepiscopum Turonensem

Justum Recanati Episcopum Tripolitanum

Diaconos vero

Dominicum Savelli

Prosperum Caterini

Vincentium Santucci,

Cum dispensationibus, derogationibus, et clausulis necessariis et opportunis.

In Nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti. Amen.

XIIIa. *Brief van den Pauselijken Internuntius dd. 7 April* 1853, *toezendende de oorspronkelijke Apostolische Brieven ter vestiging van de bisschoppelijke hierarchie.*

A Son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Étrangères de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas.

La Haye, le 7 Avril 1853.

Le soussigné Internonce Apostolique, en addition à l'office du 24 Mars dernier, a l'honneur d'adresser à Son Excellence Monsieur le Ministre des Affaires Étrangères de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas deux exemplaires des lettres apostoliques, par lesquelles la hiérarchie épiscopale Catholique vient d'être retablie dans le Royaume des Pays-Bas par Sa Sainteté.

Les lettres susmentionnées développent très nettement les bases de l'organisation ecclésiastique déterminée par le Saint Père pour les cinq diocèses qui constituent la province ecclésiastique dans le Royaume. Ainsi l'arrondissement connu auparavant comme Mission Hollandaise vient d'être divisé en deux diocèses, 1º. l'archidiocèse d'Utrecht avec l'arrondissement ecclésiastique d'Utrecht, de la Gueldre, de Twenthe, de Salland, Drenthe, Groningue et Frise; 2º. le diocèse de Harlem avec le territoire ecclésiastique de la Hollande, Zélande et West-Frise; les trois autres diocèses, savoir, celui de Bois-le-Duc, Breda et Ruremonde, se trouveront déterminés par leur circonscription actuelle.

Sa Sainteté vient en outre de nommer Monseigneur J. Zwijsen, Archevêque d'Utrecht et administrateur ad interim du Diocèse de Bois-le-Duc; le Rev. Mr. l'abbé F. J. van Vree (Président du séminaire à Warmond) a été nommé évêque de Harlem, Mgr. J. van Hooydonk, Evêque de Breda, et Mgr. J. A. Paredis, Evêque de Ruremonde.

Le soussigné, en offrant ces détails à Son Excellence en conséquence des communications officielles reçues en ces jours derniers de la part de Son Eminence Mgr. le Cardinal Antonelli, Secrétaire d'Etat de Sa Sainteté, et en ajoutant, que les dispositions en question, communiquées aux personnes intéressées, ne pourront pas tarder à devenir un fait accompli, a l'honneur de réitérer à Son Excellence les expressions de sa haute considération.

(*Get.*) Belgrado.

XIII. b. *Sanctissimi Domini Pii, Divina Providentia Papae IX, litteras Apostolicae, quibus Hierarchia Episcopalis in Hollandia restituitur.*

PIUS PP. IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex qua die arcano divinae Providentiae consilio ad Apostolicae Sedis fastigium, nil tale merentes, ac cogitantes, erecti fuimus, statim prout injunctum Nobis ministerium postulabat eo curas omnes ac studia intendimus, ut spirituali Christifidelium ubicumque existentium saluti, atque incolumitati prospiceremus. Ac postquam inchoatum jam a fel. rec. Gregorio XVI. Praedecessore Nostro Episcopalis in florentissimo Angliae regno Hierarchiae instaurandae opus benedicente Domino absolvere datum fuit, studia Nostra ac sollicitudines convertimus ad electam aliam dominicae vineae partem, ad inclytas nempe Hollandiae ac Brabantiae regiones, quas salutaribus iisdem institutionibus informari posse intelligeremus, et maximopere optaremus. Versabatur enim jugiter ob oculos, quae vel a prioribus Ecclesiae saeculis fuisset illarum regionum conditio; namque ubi primum labente saeculo VII. per S. Clementem Willibrordum apostolico spiritu afflatum virum, sociosque ab ipso adlectos evangelicos ministros, invecta in eas fuit Christiana Religio, uberrimos dedisse fructus vetusta omnia monumenta testantur, ita ut paulo post, anno nimirum DCXCVI. S. Sergius I. Praedecessor Noster, Ultrajectensem Ecclesiam erexerit, eumdemque Willibrordum illi regendae designatum antistitem sacra infula suis ipse manibus decoraverit. Longum sane esset ea omnia persequi, ac recensere, quae tum laudatus Antistites, tum S. Bonifacius, qui ei successit, Germaniae Apostolus merito nuncupatus, ac reliqui subsequentes Episcopi, quorum nonnulli sanctorum albo adscripti sunt, praeclare gesserunt, impensosque ab eis labores commemorare ad catholicam fidem per memoratas regiones diffudendam usque ad annum MDLIX.; quo anno adeo ipsam ibidem floruisse compertum est, ut Paulus Papa IV. Praedecessor Noster Ecclesiasticam in illis regionibus provinciam statuendam censuerit, litterisque Apostolicis incipientibus » Super Universas" IV. idus maji datis, Ultrajectensem ipsam Sedem juribus ac privilegiis metropoliticis auxerit ac ditaverit, additis, erectisque quinque Suffraganeis Ecclesiis, nempe, Harlemensi, Deventhiensi, Levordiensi, Gruningensi, et Middelburgensi. Verum quum exinde delectam hanc dominicam vineam firmius circumspectam, ac validioribus munitam praesidiis, majores in dies fructus edituram spes affulgeret, deplorandum illud fuit, quod haud ita multo post inimicus homo illam vastare, convellere, ac deformare omni conatu voluerit. Et sane exploratum est quot quantaque Calviniana haeresis florentissimis illis Ecclesiis damna et clades intulerit; eoque pervasit haereticorum vis atque impetus, ut Catholicum in iis regionibus nomen prope extinguendum, tantisque reparandis jacturis nulla ferme superesse ratio videretur. Constat nihilominus Romanos Pontifices nihil reliquisse intentatum, ut ingruentibus tot malis qua fieri posset ratione occurrerent ac mederentur. Hinc ejectis, percussisque, vel occisis pastoribus, ad colligendas dispersi gregis reliquias cla. me. Gregorius XIII. probatissimum virum, et zelo divini nominis inflammatum, videlicet Sasboldum Vosmerum in Vicarium suum Apostolicum deputavit, qui deinde a Clemente VIII. Philippensis Archiepiscopi titulo ac charactere insignitus, cum non exiguam obtinuisset sacrorum operariorum copiam ex optimis Institutis, ac societatibus regularibus, ad collapsam religionem instaurandam, Deo juvante, non sine fausto successu adlaboravit. Easdem porro curas adhibuere Successores Romani Pontifices nimirum Alexander VII; qui, Janseniani schismatis exordio, viriliter monstro illi ac pesti sese opponere, ejusque vim cohibere ac frangere haud intermisit; itemque Innocentius XII. Clemens XI. Benedicti XIII. et XIV. ceterique omnes Praedecessores Nostri omnem dedere operam, ut Hollandiae et Brabantiae Catholicos, quos tam saeva et atrox procella ad extrema redegerat, sive per Apostolicos Vicarios Episcopali dignitate praeditos, sive per Sanctae Sedis Nuntios pastoralibus auxiliis erigerent, recrearent; quo tandem fieret, miserante Domino, ut ad pristinum decus, et formam Ecclesiae illae revocarentur. Atqui misericordiarum Pater et Deus totius consolationis impensis per Romanos Pontifices laboribus, curisque optatum aliquando fructum pro sua benignitate concessit, ut quod ipsi intenderant jam perduci possit ad exitum; idque reservatum humilitati Nostrae eidem bonorum omnium largitori Deo maximas ex animo gratias persolvimus. Enimvero quamquam gl. me. Gregorius XVI. Decessor Noster, accedente serenissimi illius Regis aequitate, complura sapienter egerit, ac molitus sit ad ecclesiasticam disciplinam praedictis in regionibus plene instaurandam, initisque anno MDCCCXLI. negotiationibus de restituenda Episcopali Hierarchia cogitaverit, perpensis tamen temporum adjunctis, opus pro tunc haud urgendum esse judicavit, auctisque Episcopali charactere Vicariis Apostolicis Brabantiae; aliisque opportune constitutis ad sternendam optatae instaurationi viam, tanti momenti rem opportuniori tempori definiendam remisit. Prae oculis igitur habentes praeclara hujusmodi Decessorum Nostrorum exempla, ac dilectam illam Dominici gregis partem quibus possumus favoribus prosequi volentes, id Nobis proposuimus, ut Catholicae religionis utilitates in memorato regno quantum per Nos fieri possit, augeamus. Hinc universum in eodem regno rei Catholicae statum, progressusque, et permagnum Catholicorum numerum considerantes, nec non impedimenta illa, quae Religionis Catholicae incolumitati ac prosperitati valde adversabantur, in dies auferri prospicientes, immo fere jam penitus ablata confidentes per eam, quae a Gubernii moderatoribus aequitate ac justitia inducta est, fundamentalium legum reformationem, denique probe noscentes benevolum serenissimi Regis animum erga illam quoque fidelissimorum subditorum classem, qui Catholicam profitentur fidem, tempus advenisse reputavimus, ut regiminis Ecclesiastici forma in Hollandiae regno ad eum restitui possit modum, quo fideles penes alias gentes fruuntur, apud quas nulla intervenit peculiaris causa, quamobrem extraordinario illo Vicariorum Apostolicorum, aut exceptionali alio ministerio regantur. Interim semel atque iterum porrectae Nobis sunt preces, quibus nedum dilecti cujusvis ordinis filii Nostri illarum regionum incolae, sed vero etiam Vicarii Apostolici ipsi, et Clerus universus idipsum a Nobis efflagitabant, eorumque votis obsistere haud passus est paternus Noster amor, et charitas. Quapropter hisce, aliisque gravissimis causis adducti, praehabita, sicut rei gravitas exigebat, deliberatione cum VV. FF. NN. S. E. R. Card. Fidei propagandae praepositis, quibus accuratum totius negotii examen demandavimus, quique Nos in suscepto consilio magis magisque confirmarunt, levatisque oculis ad montem, unde venit Omnipotentis auxilium, implorata Deiparae Virginis ope, impetratisque suffragiis sanctorum Apostolorum Petri et Pauli, aliorumque Coelitum, qui praesertim Hollandiae Ecclesiam effuso pro Christo sanguine illustrarunt, tam salutari operi manum admovendam tandem aliquando existimavimus. Itaque motu proprio, certa scientia, ac matura deliberatione Nostra, deque amplitudine Apostolicae auctoritatis ad majorem Dei omnipotentis gloriam, et S. Catholicae Ecclesiae utilitatem constituimus ac decernimus, ut in Hollandiae ac Brabantiae regno juxta communes Ecclesiae ejusdem regulas Hierarchia refloreat Ordinariorum Episcoporum, qui a Sedibus nuncupabuntur, quas Nostris hisce Litteris erigimus, et in provinciam ecclesiasticam instituimus. Porro quinque Sedes in praesens erigendas decernimus ac fundatas volumus, nimirum, Ultrajectensem, Harlemensem,

Buscoducensem, Bredanam, et Ruremundensem. Animo autem revolventes Trajectensis Ecclesiae praeclara monumenta, nec non locorum praesertim opportunitate perspecta, aliisque rationibus expensis, non possumus, quin illustrem hanc olim Sedem veluti sepultam excitantes ad Metropolitanae, seu Archiepiscopalis dignitatis gradum illam evehamus, vel restituamus, quo quidem honore per cla. me. Paulum IV. Praedecessorem Nostrum decorata fuit, eidemque suffraganeas quatuor memoratas Sedes adsignemus, quemadmodum tenore praesentium auctoritate Nostra Apostolica adsignamus, addicimus, attribuimus. Praedictae vero Archiepiscopali seu Metropoliticae Sedi Ultrajectensi Provincias tribuimus, prout sequitur, nempe provinciam ipsam Ultrajecti, a qua nomen habet, nec non Gruningensem, Geldriensem, Frisiensem, ac Drenthensem, quae antea majorem proprie dictae Missionis Hollandicae partem effecerunt. Ecclesiae autem suffraganeae Harlemensi adsignamus provincias alias, vel regiones Hollandiae ac Zelandiae, quae ejusdem ita nuncupatae Missionis Hollandicae Praesidi, seu Vice-Superiori ad haec usque tempora item subjiciebantur. Ad alias quod attinet Ecclesias, volumus ac decernimus, ut iisdem Provinciis vel Districtibus aut Comitatibus regionibusque unaquaeque gaudeat, quibus hactenus potiebatur, sic ut praedictae Buscoducensis, Bredana, ac Ruremundensis Episcopales ac suffraganeae Ecclesiae iisdem circumscriptae limitibus maneant, quibus hactenus unaquaeque praefiniebatur sub appellatione Vicariatuum Apostolicorum Silvaeducensis, Bredani, et Limburgensis, ac prout in Apostolicis Litteris die II. Junii MDCCCXXXX. incipientibus » Universalis Ecclesiae" ac die IX. Martii MDCCCXXXXI. quarum initium » Universi Dominici gregis", declaratur. Ita in universo Hollandiae ac Brabantiae regno unica erit ac distincta provincia Ecclesiastica ex uno Archiepiscopo seu Metropolitano Antistite, et quatuor suffraganeis Episcopis constituta; quorum studio ac sollicitudine pastorali futurum in Domino confidimus, ut Catholica illic religio magis magisque roboretur, ac laetioribus vigescat incrementis; ac proinde Nobis, Nostrisque in Apostolica Sede successoribus jam nunc reservatum volumus, ut provinciam ipsam in plures, ubi opus fuerit, dispertiamus, ac diaecesum numerum augeamus, limites immutemus, ac quidquid aliud opportunum et expedire in Domino visum fuerit libere perficiamus. Quod vero iisdem Ecclesiis ac Praesulibus profuturum maxime perspicimus, volumus, et mandamus, ut relationes de Sedium Suarum atque ovium statu ad Nostram Congregationem de Propaganda Fide, quae hactenus peculiarem sedulamque de regionibus ipsis curam gessit, transmittere pergant laudati Antistites, Nosque per eamdem Congregationem certiores faciant de iis omnibus, quae pro officii munere ac spirituali fidelium bono nunciare, ac referre se teneri intellexerint. In ceteris autem, quae pastoralis officii sunt, Archiepiscopus et Episcopi supramemorati omnibus fruentur juribus, et facultatibus, quibus alii aliarum gentium Catholici Archiepiscopi et Antistites ex communi Sacrorum Canonum, et Apostolicarum Constitutionum vi utuntur, atque uti possunt ac poterunt, iisdemque obligationibus adstringentur, quibus alii Archiepiscopi et Episcopi ex communi eadem, et generali Catholicae Ecclesiae disciplina devincti sunt. Quaecumque propterea sive ex antiqua Ecclesiarum Hollandiae ratione, sive in subsequenti Missionum conditione ex peculiaribus Constitutionibus aut privilegiis, vel consuetudinibus particularibus viguerint, mutata nunc temporum ratione nullum posthac sive jus, sive obligationem inducent. Ad omnem porro ambiguitatem removendam Nos iisdem illis peculiaribus Constitutionibus, et privilegiis cujusque generis, et consuetudinibus quocumque, etiam vetustissimo et immemorabili tempore inductis, et vigentibus, omnem prorsus obligandi, et juris afferendi vim ex plenitudine Apostolicae auctoritatis adimimus. Proinde Archiepiscopo, et Episcopis Hollandiae integrum erit ea decernere, quae ad communis juris executionem pertinent, quaeque ex generali ipsa Ecclesiae disciplina Episcoporum auctoritati permissa sunt. Nos vero Apostolica Nostra auctoritate eis libenter adfuturos, omnemque operam ad divini nominis gloriam et salutem animarum promovendam collaturos pollicemur. Hujusce autem Nostrae voluntatis ut certius exhibeamus argumentum, volumus ut Antistites ipsi cum Ordinariorum Episcoporum nomine et juribus insigniti fuerint, iis minime destituantur commodis, et amplioribus facultatibus, quibus ante hac iidem una cum titulo Nostrorum et Apostolicae Sedis Vicariorum fruebantur, vel quibus alii Vicarii Apostolici ex ejusdem S. Sedis largitate perfruuntur. Cautum pariter volumus, ut Archiepiscopus Trajectensis, ejusque suffraganei Antistites antedicti in iis, quae cujuslibet sunt, muniis exercendis plena, qua par est, libertate ac potestate potiantur. Suffraganeas vero easdem Ecclesias, earumque territoria Ultrajectensis Metropolitani jurisdictioni ita subjicimus, ut ab omni auctoritate, ac dependentia, alterius Metropolitae sive Archiepiscopi, cui fortasse illae, aut quaedam illarum regiones in Vicariatuum, aut Missionum conditione subjectae manserint, prorsus eximamus. Trajectensi porro Archiepiscopo omnibus insigniis, honoribus, ornamentis, privilegiis, et praerogativis, Metropolitanorum Antistitum utendi jus, ac potestatem concedimus. Et quoniam adhuc ea est in Hollandiae regno Catholicae rei conditio, ut congrua pastoribus, et Episcopalis cujuslibet Ecclesiae necessitatibus respondentia temporalia subsidia desint, spem prope certam fovemus, futurum, ut dilecti ipsi filii Nostri Christifideles, quorum instantissimas, ac repetitas preces pro Episcopali Hierarchia restituenda libenti animo excepimus, votisque obsecundavimus, Pastores quos eis praeficiemus, eleemosynis et oblationibus suis largius etiam in posterum juvare non desistant, quibus Episcopalium Sedium instaurationi et Catholicae religionis prosperitati, atque incremento valeant prospicere. Postremo suspicientes in auctorem fidei et consummatorem Jesum supplices Illum adprecamur, ut quae ad Catholicae Ecclesiae bonum profectumque in Hollandiae regno decernenda et statuenda duximus, ea divino suo auxilio firmare et roborare dignetur, illisque omnibus, ad quos decreta ipsa exequi spectat, caelestis gratiae virtutem immittat, ut demandata ipsis officia, et munera ad gloriam Divini Nominis impensius adimpleant. Decernentes has Nostras Litteras nullo unquam tempore de subreptionis aut obreptionis vitio, sive intentionis Nostrae, alioque quovis defectu notari vel impugnari posse, et semper validas et firmas fore, suosque effectus in omnibus obtinere, atque inviolabiliter observari debere. Non obstantibus Apostolicis, atque in Synodalibus, Provincialibus, et Universalibus Conciliis editis generalibus, vel specialibus sanctionibus, nec non veterum Hollandiae Sedium, et Missionum, ac Vicariatuum Apostolicorum inibi postea constitutorum, et quarumcumque Ecclesiarum, ac piorum locorum juribus, aut privilegiis juramento etiam, confirmatione Apostolica, aut alia quacumque firmitate roboratis, caeterisque contrariis quibuscumque. His enim omnibus, tametsi pro illorum derogatione specialis mentio facienda esset, aut alia quantumvis exquisita forma servanda, quatenus supradictis obstant, expresse derogamus. Irritum quoque et inane decernimus, si secus super his a quoquam quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Volumus autem, ut harum Literarum exemplis etiam impressis, manuque publici Notarii subscriptis, et per constitutum in Ecclesiastica dignitate virum suo sigillo munitis eadem habeatur fides, quae Nostrae voluntatis significationi ipso hoc diplomate ostenso haberetur.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die quarta Martii An. MDCCCLIII. Pontificatus Nostri Anno Septimo.

A. Card. Lambruschini.

XIV. *Afschrift van een brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Zijner Majesteits gezant te Rome, dd. 7 April 1853.*

Monsieur le Comte de Liedekerke, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de S. M. le Roi des Pays-Bas, à Rome.

La Haye, le 7 Avril 1853.

Monsieur le Comte!

J'ai reçu les exemplaires que vous m'avez expédiés de l'allocution papale et des lettres apostoliques, concernant le rétablissement de la hiérarchie épiscopale aux Pays-Bas. Je n'ai pas besoin d'insister sur ce point qu'une communication *préalable* nous aurait été plus agréable, en ce qu'elle nous aurait fourni l'occasion de faire valoir nos observations tendant à éviter tout ce qui peut compromettre le succès et la marche régulière d'une affaire dont personne ici ne se dissimule la gravité.

Je me plairais à croire que la cour de Rome, appréciant, comme il le méritait, l'esprit de justice et d'impartialité, que le Gouvernement n'a cessé d'apporter dans ses rapports avec le St. Siége, n'aurait pas vu d'inconvénient à lui donner cette preuve de confiance et à lui faire en temps opportun des ouvertures, propres à amener de commun accord le résultat désiré. La Cour de Rome n'ayant pas jugé à propos d'en agir ainsi, ou ayant été très-mal servie par son représentant à la Haye, ne pourra que s'imputer les difficultés que rencontrera peut-être l'exécution de la mesure; difficultés que le Gouvernement du Roi, s'il avait été consulté, aurait peut-être été dans l'occasion d'écarter ou d'atténuer.

Vous êtes chargé, Monsieur le Comte, de communiquer ce qui précède à Son Eminence le Cardinal Antonelli, et je vous prie en outre d'agréer l'assurance de ma haute considération.

(*Get.*) De Zuijlen de Nijevelt.

XV. *Afschrift van een brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Zijner Majesteits Gezant te Rome, d.d.* 11 *April* 1853.

Monsieur le Comte de Liedekerke, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas, à Rome.

La Haye, le 11 Avril 1853.

Par votre dépêche du 8 Février 1853, no. 598, vous m'avez exprimé le désir d'obtenir un congé de quelques mois. Votre demande n'ayant rencontré de la part de Sa Majesté notre Auguste Souverain, aucune difficulté, je me suis empressé de vous en prévenir, sauf l'espoir que je vous exprimai que les affaires pendantes avec la cour de Rome, en recevant avant votre départ une solution satisfaisante, auraient cessé de réclamer votre présence sur les lieux.

Cette condition étant aujourd'hui remplie, rien ne s'oppose plus, Monsieur le Comte, à votre prochain départ et je vous invite par conséquent à vouloir bien faire usage du congé qui vous a été accordé sur votre demande.

Quant à l'époque de votre retour à Rome, n'étant pas dans le cas de vous mander quelque chose de précis, je crois qu'il sera bon de laisser planer quelque incertitude là-dessus.

Je vous transmets par ce qui précède, Monsieur le Comte, le désir qui m'a été exprimé par Sa Majesté et je vous prie d'agréer l'assurance de ma haute considération.

(*Get.*) De Zuijlen de Nyevelt.

XVI. *Afschrift van een brief van den Minister van Buitenlandsche Zaken aan Z. M. gezant te Rome, dd.* 13 *April* 1853.

Monsieur le Comte de Liedekerke, Envoyé extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de Sa Majesté le Roi des Pays-Bas à Rome.

La Haye, le 13 Avril 1853.

Monsieur le Comte!

Je fais suivre ma dépêche officielle d'hier de quelques lignes confidentielles, afin de vous initier aux motifs qui l'ont dictée.

Vous n'ignorez pas, Mr. le Comte, qu'on attachait beaucoup de prix à connaitre d'avance et *en temps opportun* les détails de l'organisation projetée et la forme à donner à sa publication. On le désirait, non pour s'ingérer dans une affaire où le Gouvernement n'a aucun droit d'intervenir, mais pour fixer, au besoin, l'attention du Gouvernement pontifical sur les points, qui d'après la connaissance qu'on possède ici de la situation du pays, pourraient donner matière à difficultés. C'est ainsi que nous aurions déconseillé sans doute d'ériger le Siége archiépiscopal dans une ville connue par l'esprit d'intolérance de ses habitants. Nous aurions montré le danger qu'il y avait à représenter, dans l'allocution papale, le rétablissement de l'épiscopat comme une conséquence nécessaire des progrès du Catholicisme aux Pays-Bas et à rattacher cette mesure à la situation du pays, antérieure au 16me siècle. Nous aurions insisté sur la nécessité de s'abstenir de toute expression qui put blesser, même de loin, la susceptibilité irritable des croyances opposées.

Le Gouvernement du Roi n'ayant laissé échapper aucune occasion d'insister sur le prix qu'il attachait à une communication préalable et n'ayant reçu de la Cour de Rome aucune information de nature à lui faire supposer qu'il ne serait pas fait droit à son légitime désir, n'a pu être qu'étonné en voyant le Gouvernement pontifical adopter une ligne

de conduite si différente de celle qui semblait indiquée par la prudence autant que par les convenances. Quoiqu'en dise Monsgr. l'Internonce aucune communication préalable n'a été faite, aucun détail n'a été mentionné. Rien ne peut justifier son assertion » que le Gouvernement n'a présenté aucune observation au projet d'organisation." Si ce n'est l'ignorance complète où il nous a laissés jusqu'au dernier moment sur les détails de ce projet. Avertis à temps, nous aurions, au contraire, eu à présenter des observations très-sérieuses, et peut-être est-ce parce-qu'on s'y attendait, qu'on a passé outre sans nous consulter.

Quoi qu'il en soit, de graves difficultés se préparent. L'allocution et le bref ont eu un retentissement des plus facheux. L'inconvenance de certaines expressions a été vivement sentie en haut lieu. Je ne crains pas d'affirmer que la marche régulière et paisible qu'on aurait pu et du imprimer a cette affaire se trouve être compromise.

En ces circonstances, il est urgent, pour calmer l'effervescence générale, de donner un témoignage public de mécontentement. Je crois avoir choisi le mode le moins blessant, le moins propre à altérer d'une manière durable nos rapports avec la Cour de Rome, et qui au besoin pourra recevoir une explication naturelle, si des circonstances ultérieures l'exigeaient.

En terminant je ne puis que vous répéter, Monsieur le Comte, ce que je vous mandais hier, que le désir exprès du Roi est que vous profitiez de votre congé au plus tôt, sans préciser l'époque de votre retour à Rome.

Agréez, etc.

(*Signé*) De Zuijlen de Nyevelt.

Nadat de Raad van Ministers, krachtens zijn besluit van 6 April 1853, den Koning had geadviseerd om de adressen betrekkelijk de Roomsch-katholieke bisschoppelijke hierarchie ter zijde te leggen, heeft Zijne Majesteit van den Raad van Ministers ontvangen de volgende voordragten, in date 14 April 1853, als:

XVII. *Aan den Koning.*

'sGravenhage, den 14den April 1853.

De Raad van Ministers heeft de eer gehad, aan Uwe Majesteit voor te stellen om de onderscheidene adressen, welke toenmaals aan den Raad waren gerenvoijeerd geworden, en de strekking hadden, om zich te bezwaren over de regeling der Roomsch-katholieke kerkelijke inrigting hier te lande, ter zijde te leggen;

Sedert is echter den Raad gebleken, dat het getal dier adressen is toegenomen, en dat het gemis van antwoord en de daaruit ontstaande onzekerheid van invloed zou kunnen zijn op de algemeene rust.

Wellligt zal de aanwezigheid van Uwe Majesteit te Amsterdam aanleiding geven tot het opvangen aldaar van vertoogen, denzelfden geest ademende als de bedoelde adressen.

Na deswege rijpelijk gedelibereerd te hebben, heeft de Raad van Ministers, uit hoofde van het gewigt der zaak en van het oogenblik, het raadzaam geacht aan Uwe Majesteit thans eerbiedig voor te stellen, om bij zoodanig geval, in Hoogstdeszelfs antwoord te kennen te geven: » dat de invoering van een bisschoppelijk bestuur over het Roomsch-» katholieke kerkgenootschap hier te lande, als een uitvloeisel der grond-» wettige kerkelijke vrijheid, geene goedkeuring of erkenning van Uwe » Majesteit behoeft, noch op de belangen van andere kerkgenootschappen » of van den Staat invloed behoort te hebben; dat Uwe Majesteit waakt » en zal waken, dat door die invoering niemands regten worden ge-» krenkt; dat alzoo, bij wederzijdsche eerbiediging van ieders gods-» dienstige overtuiging, geen grond tot bekommering bestaat."

De Minister van Kolonien, tijdelijk Voorzitter van den Raad van Ministers,
(*get.*) C. F. Pahud.

en **XVIII.**

Aan den Koning.

'sGravenhage, den 16den April 1853.

Bij den toenemenden aandrang van adressen betreffende een bisschoppelijk bestuur over de R. K. kerk hier te lande, had de Raad van Ministers, onder dagteekening van den 13 April jl., de eer, aan Uwe Majesteit een ontwerp van beschikking voor te stellen. Het scheen in deze, aan zoo velerlei misvatting onderworpene, zaak noodig, de regtvaardigheid van de door het Gouvernement betrachte handelwijs te doen gevoelen; de regeling zelve en den vorm harer invoering, als buiten het bereik des Gouvernements geplaatst, niet met zijne taak te laten verwarren; te wijzen op den waarborg, dien ieder tegen wezenlijke krenking bij Uwe Majesteit vindt; en van Harentwege tot verdraagzaamheid en kalmte te stemmen.

Volgens de berigten heeft het antwoord, dat Uwe Majesteit op de publieke audientie te Amsterdam gaf, eenen gansch anderen indruk gemaakt. Men meent van Uwe Majesteit te hebben verstaan, dat Hoogstdezelve zich tegen haren zin, door de Grondwet gebonden achtte; dat Uwe Majesteit door het ontvangen beklag over hetgeen volgens die Grondwet gebeurd is den band tusschen het Huis van Oranje en Nederland nog versterkt rekende.

Men gelooft natuurlijk tusschen die toespraak en de houding van Hoogstdeszelfs ministers een strijd te ontdekken, die als tegenwerking wordt uitgelegd.

Zoo iets, Sire, mag, zelfs in schijn, niet bestaan; het minst ten aanzien eener aangelegenheid, waarin alle klassen des volks levendig, ja hartstogtelijk belang stellen. Niemand moet kunnen gelooven, dat hij in het Hoofd der Regering tegen de Regering steun vindt. Ware het anders, de kracht der Koninklijke regering ware gebroken; de beweging der gemoederen zou niet ophouden, maar voortduren, of telkens op nieuw kunnen worden gewekt; onrust en tweedragt zouden gewonnen spel hebben.

Wij komen U, Sire! in het belang van het Land en van het Koningschap, met eerbiedigen ernst vragen, dat het Uwer Majesteit behage, aan een ondragelijken toestand een einde te maken.

Ééne waarheid wordt algemeen erkend: de Koning, die met Zijne Ministers niet overeenstemt, moet zijn Ministerie veranderen.

Wij brengen gezamenlijk het verzoek voor den troon, dat Uwe Majesteit geedvinde hiertoe te besluiten; *of* allen twijfel en misverstand op de meest uitdrukkelijke wijs, door eene ronde, openbare verklaring weg te nemen.

De Grondwet verleent, naar onze overtuiging zeer te regt, kerkelijke vrijheid en gelijkheid van bescherming. Wij hebben aan de grondwettige vrijheid haren loop gelaten. Mogt Uwe Majesteit met de Grondwet of met ons stelsel van bestuur niet tevreden zijn, Uwe Majesteit gelieve ons te ontheffen.

Dat bij den ontvangen indruk eene onverwijlde beslissing noodzakelijk is, behoeven wij naauwelijks onder de aandacht van Uwe Majesteit te brengen.

C. F. Pahud.
Thorbecke.
Van Bosse.
Bon. Forstner van Dambenoy.
Strens.
Van Zuijlen van Nyevelt.
J. Enslie.

Zijne Majesteit heeft daarop den volgenden Kabinets-brief in dato 19 April 1853 aan de Ministers toegezonden:

XIX. 'sGravenhage, den 19den April 1853.

Aan den Raad van Ministers.

De Koning heeft ontvangen het adres van de heeren Ministers, van den 16den April.

Bij dat adres wordt erkend, dat de Koning, met zijne Ministers niet overeenstemmende, zijn Ministerie moet veranderen.

Zijne Majesteit heeft mij opgedragen, in antwoord daarop te kennen te geven, gelijk ik de eer heb te doen bij deze, dat Zijne Majesteit vermeent het oogenblik gekomen te zijn om in eene verandering van het Ministerie te voorzien.

De Staatsraad Directeur van het Kabinet des Konings,
(*get.*) A. G. A. van Rappard.

en later het besluit tot aanneming van het ontslag van vier Ministers uitgevaardigd.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.

de conduite si différente de celle qui semblait indiquée par la prudence autant que par les convenances. Quoiqu'en dise Monsgr. l'internonce aucune communication préalable n'a été faite, aucun détail n'a été mentionné. Rien ne peut justifier son assertion « que le Gouvernement n'a présenté aucune observation au projet d'organisation ». Si ce n'est l'ignorance complète où il nous a laissés jusqu'au dernier moment sur les détails de ce projet. Avertis à temps, nous aurions, au contraire, eu à présenter des observations très-sérieuses, et peut-être est-ce parce qu'on s'y attendait, qu'on a passé outre sans nous consulter.

Quoi qu'il en soit, de graves difficultés se préparent. L'allocution et le bref ont eu un retentissement des plus fâcheux. L'inconvenance de certaines expressions a été vivement sentie en haut lieu. Je ne crains pas d'affirmer que la marche régulière et paisible qu'on aurait pu et du imprimer à cette affaire se trouve être compromise.

En ces circonstances, il est urgent, pour calmer l'effervescence générale, de donner un témoignage public de mécontentement. Je crois avoir choisi le mode le moins blessant, le moins propre à altérer d'une manière durable nos rapports avec le Saint-Siège, et qui au besoin pourra recevoir une explication naturelle, si des circonstances ultérieures l'exigeaient.

En terminant, je ne puis que vous répéter, Monsieur le Comte, ce que je [illegible] hier, que le désir exprès du Roi est que vous [illegible] de votre congé au plus tôt, sans indiquer l'époque de votre [illegible]

[illegible]

Agréez, etc.

(Signé) De Zuylen de Nyevelt.

Nadat de Raad van Ministers, krachtens zijn besluit van 6 April 1853, den Koning had geadviseerd om de adressen betrekkelijk de Roomsch-katholieke bisschoppelijke hierarchie ter zijde te leggen, heeft Zijne Majesteit van den Raad van Ministers ontvangen de volgende voordragten, in date 14 April 1853, als:

XVII. *Aan den Koning.*

's Gravenhage, den 14den April 1853.

De Raad van Ministers heeft de eer gehad, aan Uwe Majesteit voor te stellen om de onderscheidene adressen, welke toenmaals aan den Raad waren gerenvooijeerd geworden, en de strekking hadden, om zich te bezwaren over de regeling der Roomsch-katholieke kerkelijke hiërarchie hier te lande, ter zijde te leggen.

Sedert is echter den Raad gebleken, dat het getal adressen zeer is toegenomen, en dat het gevolg van antwoord op die adressen onzekerheid van invloed [illegible]

Welligt zal een [illegible] aanleiding geven tot het ontvangen van meer vertoogen, denzelfden geest ademende als de bedoelde adressen.

Na daarover rijpelijk gedelibereerd te hebben, heeft de Raad van Ministers, uit hoofde van het gewigt der zaak en van het oogenblik, het pragmatie geacht aan Uwe Majesteit thans eerbiedig voor te stellen, om bij zoodanig geval, in Hoogstdeszelfs antwoord te kennen te geven: » dat de invoering van een bisschoppelijk bestuur over het Roomsch- » katholieke kerkgenootschap hier te lande, als een uitvloeisel der grond- » wettige kerkelijke vrijheid [illegible] Uwe » Majesteit [illegible] van andere kerkgenootschappen » [illegible] invloed behoort te hebben; dat Uwe Majesteit [illegible]

[illegible]

» ker[illegible]

» dienstige overtuiging, geen grond [illegible]

De Minister [illegible]
van den Raad van Ministers,
(get.) C. F. Pahud.

en XVIII.

Aan den Koning.

's Gravenhage, den 16den April 1853.

Bij den toenemenden aandrang van adressen betreffende een bisschoppelijk bestuur over de R. K. kerk hier te lande, had de Raad van Ministers, onder dagteekening van den 13 April jl., de eer, aan Uwe Majesteit een ontwerp van beschikking voor te stellen. Het scheen in deze, aan zoo velerlei misvatting onderworpene, zaak noodig, de regtvaardigheid van de door het Gouvernement betrachte handelwijs te doen gevoelen; de regeling zelve en den vorm harer invoering, als buiten het bereik des Gouvernements geplaatst, niet met zijne taak te laten verwarren; te wijzen op den waarborg, dien ieder tegen wezenlijke krenking bij Uwe Majesteit vindt; en van Harentwege tot verdraagzaamheid en kalmte te stemmen.

Volgens de berigten heeft het antwoord, dat Uwe Majesteit op de publieke audientie te Amsterdam gaf, eenen gansch anderen indruk gemaakt. Men meent van Uwe Majesteit te hebben verstaan, dat Hoogstdezelve zich tegen haren zin, door de Grondwet gebonden achtte; dat Uwe Majesteit door het ontvangen beklag over hetgeen volgens die Grondwet geleerd is, den band tusschen het Huis van Oranje en Nederland nog versterkt rekende.

Men gelooft natuurlijk tusschen die toespraak en de houding van Hoogstdeszelfs ministers een strijd te ontdekken, die als tegenwerking wordt uitgelegd.

Zoo iets, Sire, magt reeds in schijn, niet bestaan: het minst ten aanzien eener aangelegenheid, waarin alle klassen des volks levendig, ja hartstogtelijk belang stellen. Niemand moet kunnen gelooven, dat hij [illegible] steeft [illegible] vindt. Ware het anders, de [illegible] beweging der gemoederen zou [illegible] voortduren, of telkens op nieuw kunnen worden gewekt; onrust en tweedragt zouden gewonnen spel hebben.

Wij komen U, Sire! in het belang van het Land en van het Koningschap, met eerbiedigen ernst vragen, dat het Uwer Majesteit behage, aan een ondragelijken toestand een einde te maken.

Eene wanorde wordt algemeen erkend: de Koning, die met Zijne Ministers niet overeenstemt, moet zijn Ministerie veranderen.

Wij brengen gewanendlijk het verzoek voor den troon, dat Uwe Majesteit goedvinde hieraan te handelen; [illegible] op de meest uitdrukkelijke wijs, door eene reeds openbaar verklaarde weg te nemen.

De Grondwet verbiedt, naar onze overtuiging, om te regt, kerkelijke vrijheid en gelijkheid van bescherming. Wij hebben aan de grondwettige vrijheid haren loop gelaten. Mogt Uwe Majesteit met de grondwet of met ons stelsel van bestuur niet tevreden zijn, Uwe Majesteit gelieve ons te ontslaan.

Dat bij den [illegible] is, [illegible] wij [illegible] onder de aandacht van Uwe Majesteit te brengen.

C. F. Pahud.
Donker Curtius.
Van Bosse.
Jhr. Forstner van Dambenoy.
Strens.
Van Zuylen van Nyevelt.
J. Rochussen.

Zijne Majesteit heeft daarop den volgenden Kabinets-brief in date 19 April 1853 aan de Ministers toegezonden:

XIX. 's Gravenhage, den 19den April 1853.

Aan den Raad van Ministers.

[illegible]

Bij dat [illegible] met Zijne Ministers niet overeenstemmen, zijn Ministerie moet veranderen.

Zijne Majesteit heeft mij opgedragen, ter antwoord daarop te kennen te geven, welk ik de eer heb te doen bij deze, dat Zijne Majesteit vermeent het oogenblik gekomen te zijn om in eene verandering van het Ministerie te voorzien.

De Minister [illegible]
[illegible]

en later het besluit tot [illegible] van het ontslag van vier Ministers uitgevaardigd.

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS DRUKKERIJ.